

Integrirani umjetnički kurikulum

Tisanić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:251416>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Marija Tisanić

INTEGRIRANI UMJETNIČKI KURIKULUM

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Marija Tisanić

INTEGRIRANI UMJETNIČKI KURIKULUM

Diplomski rad

Mentorica rada:

prof. dr. art. Antonija Balić Šimrak

Zagreb, rujan, 2022.

SAŽETAK

Integrirani umjetnički kurikulum

Integrirani pristup odgovara dječjoj prirodi i njegovom načinu učenja stoga i kurikulum treba biti koncipiran holistički, a ne rascjepkan po pojedinim predmetnim područjima ili disciplinama. Povezanost područja zajedničkom temom vezanom uz dječji interes omogućuje učenje u okruženju u kojem je dijete aktivni konstruktor svoga znanja pri čemu dijete formira za njega svrhoviti kontekst koji omogućuje bolje razumijevanje, dugotrajnije i praktično primjenjivo znanje. Različiti oblici umjetničkog stvaralaštva mogu se kombinirati u radu s djecom rane i predškolske dobi, a uloga odgojitelja je omogućiti okruženje koje će njegovati i nagraditi maštovitost. Naime, poticajna okolina bitna je determinanta razvijanja dječjih stvaralačkih potencijala stoga je poželjno kreiranje stvaralačke klime uz umanjivanje ometajućih čimbenika. Okolina treba omogućiti i podržavati potrebu pojedinaca za kreativnim izražavanjem te razvijati kritičko i kreativno mišljenje kroz brojne umjetničke aktivnosti. Umjetničko područje nudi brojne mogućnosti koje možemo koristiti u interakciji s ostalim područjima kako bismo omogućili cjeloviti djetetov razvoj. U ovome se radu promatraju mogućnosti integriranja literarnog, dramsko-scenskog i lutkarskog, glazbenog, plesnog, likovnog izražavanja te korištenja novih medija sa svrhom kreiranja umjetničkih aktivnosti u dječjem vrtiću koje pridonose poticanju kreativnosti i stvaralaštva djece rane i predškolske dobi.

Ključne riječi: umjetničko stvaralaštvo, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, integrirani kurikulum, kreativnost

ABSTRACT

Integrated Arts Curriculum

The integrated approach corresponds to the child's nature and his way of learning, therefore the curriculum should be conceived holistically, and not fragmented by individual subject areas or disciplines. The connection of the area with a common theme related to children's interest enables learning in an environment where the child is an active constructor of his knowledge, whereby the child forms a purposeful context for him that enables better understanding, longer-lasting and practically applicable knowledge. Different forms of artistic creation can be combined, and the role of educators is to provide an environment that will nurture and improve imagination of the children. Namely, a stimulating environment is an important determinant of the development of children's creative potential, therefore it is desirable to create a creative climate while reducing disturbing factors. The environment should enable and support the individual's need for creative expression and develop critical and creative thinking through numerous artistic activities. The artistic area offers numerous opportunities that we can use in interaction with other areas to improve the holistic development of children. This paper examines the possibilities of integrating literary, drama-scenic and puppetry, musical, dance, artistic expression and the use of new media for the purpose of creating artistic activities in kindergarten that contribute to stimulating the creativity of the preschool children.

Key words: artistic creativity, early childhood education and care, integrated curriculum, creativity

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Integriranje umjetničkih sadržaja u kurikulum	2
2.1. Dobrobiti i važnost umjetničkog stvaralaštva za dijete	3
2.2. Integrirani predškolski kurikulum	4
3. Pristup stvaralaštvu djece rane i predškolske dobi.....	5
3.1. Sputavanje dječjeg stvaralaštva	6
3.2. Poticanje dječjeg stvaralaštva	7
4. Umjetničko stvaralaštvo s djecom rane i predškolske dobi prema područjima	8
4.1. Literarno stvaralaštvo	9
4.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo	10
4.3. Glazbeno stvaralaštvo	11
4.4. Plesno stvaralaštvo	12
4.5. Likovno stvaralaštvo	13
4.6. Novi mediji.....	14
5. Planirane aktivnosti u skladu s integriranim umjetničkim kurikulumom.....	15
6. Prikaz provedenih aktivnosti u skladu s integriranim umjetničkim kurikulumom	17
6.1. Obrada priče „Goldilocks and the Three Bears“	17
6.1.1. Literarno stvaralaštvo	18
6.1.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo	25
6.1.3. Glazbeno stvaralaštvo	31
6.1.4. Plesno stvaralaštvo	31
6.1.5. Likovno stvaralaštvo.....	32
6.1.6. Novi mediji.....	35
6.2. Obrada slikovnice „Draw me a star“ (Eric Carle).....	36
6.2.1. Literarno stvaralaštvo	36
6.2.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo	40
6.2.3. Glazbeno stvaralaštvo	40
6.2.4. Plesno stvaralaštvo	40
6.2.5. Likovno stvaralaštvo.....	41
6.2.6. Novi mediji.....	43
6.3. Obrada slikovnice "I see a song" (Eric Carle).....	45
6.3.1. Literarno stvaralaštvo	45
6.3.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo	45
6.3.3. Glazbeno stvaralaštvo.....	45
6.3.4. Plesno stvaralaštvo	46
6.3.5. Likovno stvaralaštvo.....	46
6.3.6. Novi mediji.....	46
7. Zaključak.....	57
8. Literatura	58

1. Uvod

Prema *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) kreativnost je utkana u sve segmente kurikuluma, a različite kognitivno-simboličke ekspresije djece shvaćaju se kao integralni dio cjeline odgojno-obrazovnoga procesa. Ovakav integrirani pristup odgovara dječjoj prirodi i njegovom načinu učenja stoga što dijete problemima pristupa cjelovito, neopterećeno pojedinačnim disciplinama kojima određena problematika pripada i upravo zbog toga dijete će moći povezati ponuđena sredstva na novi i neuobičajeni način. Umjetničko stvaralaštvo u svakodnevnom radu s djecom obogatit će djetetov razvoj pri čemu je važno osigurati okruženje koje će djetetu omogućiti da u skladu s vlastitim preferiranim stilom učenja zadovolji vlastite potrebe i ostvari svoje potencijale.

Odgojitelji bi trebali promišljati kako kod djeteta izazvati znatiželju, radoznalost, istraživanje i manipuliranje idejama i materijalima jer poticajno okruženje djetetu pruža brojne mogućnosti za istraživanje i izražavanje na različite načine i u različitim medijima, a odabir kvalitetnih i raznolikih sadržaja dijete motivira da i samo djeluje. Različite vrste umjetnosti mogu se kombinirati te taj multimodalni pristup proširuje dječji vidokrug za nebrojene mogućnosti stvaranja novoga. Poticanje maštovitosti djece rane i predškolske dobi dodatno će obogatiti dječji umjetnički izričaj, a uloga odgojitelja je omogućiti okruženje koje će njegovati i nagraditi maštovitost.

U ovome radu promatraju se mogućnosti integriranja literarnog, dramsko-scenskog i lutkarskog, glazbenog, plesnog, likovnog izražavanja te korištenja novih medija u originalne umjetničke aktivnosti u dječjem vrtiću koje pridonose poticanju kreativnosti djece rane i predškolske dobi. Osim dobrobiti za djecu, odgojiteljima se daje uvid u raznovrsne mogućnosti promišljanja pristupa integraciji umjetničkog područja.

2. Integriranje umjetničkih sadržaja u kurikulum

Učenju djece rane i predškolske dobi moguće je pristupiti iz raznih perspektiva. Pristup i shvaćanje dječjeg učenja usko je povezano s našim viđenjem djeteta stoga nasuprot tradicionalnog pogleda na dijete kao pasivnog primatelja znanja suvremene teorije naglašavaju pogled na dijete kao aktivnog konstruktora i sukonstruktora znanja. Dok se tradicionalno primjenjivao pristup učenju putem unaprijed pripremljenih sadržaja koji su se najčešće prezentirali odvojeno i rascjepkano, suvremena istraživanja naglašavaju da bi kvalitetan kurikulum trebao biti usmjeren na sva područja razvoja i odgovarati prirodi učenja djeteta. No, unatoč novijim naporima za međusobnim povezivanjem odgojno-obrazovnih područja i nastavih tema svih nastavnih predmeta, u školskoj praksi i dalje svjedočimo neprirodnoj rascjepkanosti predmeta na pojedina predmetna područja što djetetu otežava integriranje pojedinačno prezentiranih sadržaja u smislenu cjelinu.

Također, broj umjetničkih sati u nacionalnim kurikulumima osnovnih i srednjih škola sve više smanjuje, ustupajući mjesto tzv. STEM predmetima (science, technology, engineering and mathematics - znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika). Ne umanjujući vrijednost znanstvenog područja za osobni razvoj i napredak zajednice, važno je naglasiti da njegovo provođenje ne bi smjelo uskratiti mjesto umjetničkim predmetima koji nude brojne mogućnosti za kreativni razvoj i poticanje kritičkog mišljenja. Matijević i Rajić (2015) navode da je u Hrvatskoj za nastavne predmete koji se odnose na tehniku i likovnu kulturu planirano manje sati od svih država s kojima uspoređuju ove podatke, stoga je s ciljem postizanja uravnoteženog pristupa odgoju i obrazovanju potrebno uskladiti zastupljenost znanstvenog i umjetničkog područja.

Umjetnički odgoj i obrazovanje zbog svoje važnosti trebalo bi biti zastupljeno u cijeloj vertikali odgojno-obrazovnog sustava, od dječjeg vrtića do kraja obaveznog obrazovanja, kao nadopuna i podrška znanstvenom području. Jedan od načina osuvremenjivanja odgojno-obrazovnog procesa kojim je moguće ostvariti interakciju između znanosti i umjetnosti je i korištenje novih medija u umjetničkom području, koji nude nove i drugačije mogućnosti kreativnog izražavanja djece. Dakle, umjetničko područje nudi brojne mogućnosti koje možemo koristiti u interakciji sa ostalim područjima.

2.1. Dobrobiti i važnost umjetničkog stvaralaštva za dijete

O dobrobiti umjetničkog stvaralaštva za svu djecu govore i međunarodni i nacionalni dokumenti u kojima se ističe važnost osiguravanja kulturnih djelatnosti za razvoj stvaralačkih potencijala. Prema članku 31. *Konvencije o pravima djeteta* dijete ima pravo na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu i umjetnostima, a države stranke poštivat će i promicati njegovo pravo na puno sudjelovanje u kulturnom i umjetničkom životu. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) polazi od suvremenog shvaćanja djeteta kao kreativnog bića sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima što znači da djeca mogu svoje ideje, načine razumijevanja i doživljaje stvaralački prerađivati i izražavati, a korištenje različitih izražajnih medija olakšava međusobno razumijevanje djece s drugom djecom i odgojiteljima, potiče razvoj novog znanja i razumijevanja te vodi k afirmaciji stvaralačkih potencijala djece.

U *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) navedeno je osam kompetencija za cjeloživotno učenje koje je obrazovna politika RH prihvatila iz Europske unije, a osma kompetencija odnosi se na kulturnu svijest i izražavanje i glasi:

„Kulturna svijest i izražavanje razvijaju se poticanjem stvaralačkog izražavanja ideja, iskustva i emocija djeteta u nizu umjetničkih područja koja uključuju glazbu, ples, kazališnu, književnu i vizualnu umjetnost. ... Ove kompetencije razvijaju se u vrtiću čije okruženje zadovoljava visoke estetske standarde i u kojemu se djeca potiču na različite oblike stvaralačke prerade svojih doživljaja i iskustava, u nizu umjetničkih područja i izražajnih medija.“

Prema *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) vrtić je mjesto stvaranja i izražavanja u različitim izražajnim formama ako se u njemu:

„– osnažuju različiti simbolički izričaji djeteta, koji uključuju likovne, grafičke, kretne, verbalne, gestikulacijske i druge ekspresivne modalitete

– djecu potiče na korištenje različitih izražajnih medija

– djecu potiče na stvaralačko izražavanje vlastitih ideja, iskustava i emocija u nizu »umjetničkih« područja

– potiču aktivnosti djece koje se oslanjaju na kreativno stvaranje, a ne na uvježbavanje i ponavljanje

– napuštaju klišeji i sheme u svakome segmentu odgojno-obrazovnog procesa

– djecu potiče na čuđenje, fascinaciju i uočavanje detalja

– potiče inicijativa djece u području stvaralaštva – djecu potiče na promišljanje o novim perspektivama i mogućnostima izražavanja

– pažnja posvećuje samom procesu stvaranja i izražavanja djeteta, a ne (samo) rezultatu tog procesa.“ (*Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*, 2014)

2.2. Integrirani predškolski kurikulum

Slunjski (2001) navodi da je kvalitetan predškolski kurikulum usmjeren na sva područja razvoja te odgovara prirodi učenja djeteta. Naime, dijete svijet promatra cjelovito, koristeći sva svoja osjetila stoga kurikulum treba biti koncipiran holistički, a ne rascjepkan po pojedinim predmetnim područjima ili disciplinama. „Svaka aktivnost koja potiče jednu dimenziju učenja i razvoja, utječe i na druge dimenzije, pa bi bilo neprimjereno umjetno odvajati područja razvoja, ili organizirati aktivnosti koje bi imale cilj utjecati na pojedino, izdvojeno područje razvoja“ (Slunjski, 2001, str. 23). Izolirano promatranje sadržaja djetetu nudi viđenje jednog dijela cjeline što otežava kontekstualizaciju onoga o čemu dijete uči. Nasuprot tome, uviđanje relevantnosti neke informacije i njezine primjenjivosti omogućuje lakše razumijevanje i dugotrajnije zapamćivanje toga sadržaja te lakše korištenje naučenoga u budućnosti. Učenje u okruženju koje je djeci smisleno i razumljivo potiče ih da sama donosite nove pretpostavke i provjeravaju hipoteze na temelju prethodno stečenoga znanja.

Dok zagovornici integriranog kurikulumu naglašavaju povezanost područja zajedničkom temom vezanom uz dječji interes, protivnici integriranog kurikulumu naglašavaju mogućnost da se zapostave pojedine ključne vještine i osnovne informacije zbog nestrukturiranog vremena i unaprijed usmjerene realizacije kurikulumu. Prema autorici Slunjski (2001) cilj kohezivnog integriranja je pomoći djeci da bolje razumiju različite aspekte problema kojima se bave, umjesto pasivnog upijanja informacija. Stoga je u takvom pristupu zadaća odgojitelja prepoznati potencijale djeteta i stvoriti uvjete za razvoj tih potencijala prateći i podržavajući dječje interese. Dječja prirodna znatiželja najbolje će doći do izražaja u okruženju bogatom poticajima, u kojem dijete svakodnevno manipulira, istražuje, kombinira i preoblikuje ponuđene materijale.

Integrirani kurikulum djetetu omogućuje učenje u okruženju u kojem je dijete aktivni konstruktor svoga znanja te stoga dijete formira za njega svrhoviti kontekst koji omogućuje bolje razumijevanje, dugotrajnije i praktično primjenjivo znanje. Davanjem značenja onome što učimo i povezujući novo s već poznatim stvarima se koherentna cjelina koja omogućuje daljnju nadogradnju i primjenu stečenoga znanja u novim situacijama stoga je zadaća odgojitelja pomoći djetetu da otkrije na koji način je ono što uči povezano te kako će djetetu znanje stečeno u vrtiću koristiti u svakodnevnom životu. „Veza naučenog znanja s mogućnošću njegove stvarne upotrebe jedan je od najznačajnijih pokazatelja učinkovitosti obrazovanja djeteta“ (Slunjski, 2001, str. 24).

3. Pristup stvaralaštvu djece rane i predškolske dobi

Prema Đuranović i sur. (2020) jedan od izazova s kojim se suočavaju predškolske ustanove je razvoj dječje kreativnosti i stvaralaštva. Vrlo je važno na koji način pristupamo djeci i oblikujemo okruženje kojem su djeca svakodnevno izložena. Stevanović (2006) tvrdi da je poticajna okolina bitna determinanta razvijanja dječjih stvaralačkih potencijala, a to je ona okolina koja osigurava djetetu sigurnost, toplinu, oduševljenje i podršku, koja omogućava kooperaciju među djecom te između djece i odgojitelja u cilju istovremenog i zajedničkog učenja uz uvažavanje individualnih razlika. Škrbina (2013) ističe da okolina treba omogućiti i podržavati potrebu pojedinaca za kreativnim izražavanjem, a jedan od načina je kreiranje stvaralačke klime u kojoj se kreativni pristup nagrađuje uz izbjegavanje svega onoga što kod pojedinca izaziva strah od neuspjeha. Umanjivanjem ometajućih čimbenika prilikom dječjeg stvaralaštva u velikoj se mjeri oslobađaju stvaralački impulsi, a što više direktno i indirektno djelujemo na dijete nastojeći poticati njegovu kreativnost to su veće šanse da ćemo početne stvaralačke impulse unaprijediti i otvoriti nove puteve stvaralačkog izražavanja.

Preduvjet da bi se djeca mogla stvaralački izražavati je dopustiti im da budu ono što jesu, omogućiti im slobodu da svijet iskuse svim osjetilima i izraze percipirano. Naime, prije samog stvaralaštva javlja se radoznalost i interes za neku pojavu, a da bi se percipirani sadržaji trajnije utisnuli potrebno ih je konkretizirati putem nekog medija. Tako se dijete poistovjećuje s promatranom pojavom te ju dijete „oživljava“ dajući joj neku novu formu. Stvaralačka ostvarenja dodatno pobuđuju i osnažuju sposobnosti opažanja, predočavanja i shvaćanja te se ovaj proces ponavlja i nadograđuje svakim sljedećim korakom. (Belamarić, 1986)

U današnjem svijetu tehnološkog razvitka posebno je važno na koji način pristupamo djetetu. Ukoliko djecu učimo da svijetu pristupaju isključivo kroz postojeće obrasce ponašanja teško će se nositi s promjenama koje se u suvremenom društvu odvijaju sve većim brzinom i intenzitetom. Zato je mnogo korisnije omogućiti djeci da sama istražuju i otkrivaju jer će tako razvijati kompetencije koje omogućuju prilagođavanje novim i nepoznatim situacijama osmišljavanjem novih rješenja. Đuranović i sur. (2020) navode da umjetnost i umjetničke aktivnosti utječu na holistički razvoj djeteta i potiču njegovu kreativnost, ali da se unatoč uvriježenom povezivanju kreativnosti s umjetnošću, ona može povezivati i s drugim područjima dječjega učenja.

3.1. Sputavanje dječjeg stvaralaštva

Okolina koja negativno utječe na pojedinca u pogledu poticanja kreativnosti otežava razvoj nezavisnog, originalnog i neuobičajenog načina mišljenja. Slunjski (2014) navodi nekoliko načina na koji možemo ometati razvoj jezika umjetnosti kod djece. Prije svega, ne bismo smjeli djeci nametati svoje viđenje stvarnosti nego ih pustiti da sama pridaju značenja svijetu koji ih okružuje iz njihove perspektive jer vrijednost djetetova izraza i nije u tome da na prepoznatljiv način prikaže stvarnost nego da izrazi vlastito viđenje opaženog. Upravo zato je za razvoj dječje kreativnosti i razvoj njihovih „simboličkih jezika“ štetno pretjerano poučavati kako nešto treba izraziti crtanjem, slikanjem, građenjem, glumom ili nekim drugim načinom. (Slunjski, 2014)

Belamarić (1986) navodi dvije skupine ometanja: prvu skupinu čine svi oblici izravnog miješanja i interveniranja u likovne radove djece (crtanje djeci, ispravljanje dječjih oblika, slikovnice za bojenje, izlaganje dječjih radova, širenje shematskih oblika među djecom), a u drugu skupinu spadaju neki odgojni postupci i stavovi (vrednovanje i procjenjivanje likovnih radova djece, komentiranje i prigovarivanje, prenaplašavanje vrijednosti, urednost i preciznost). Naime, crtanje djeci posebno je nepoželjno stoga što djeca nacrtane oblike koje možda i ne razumiju u potpunosti nastoje oponašati, čime se prekidaju prirodni i svrhoviti načini opažanja, shvaćanja i stvaranja oblika. Izravno ili usmeno ispravljanje dječjih uradaka kao i podučavanje djece kako nešto napraviti također narušava vlastita viđenja djece te ih čini nesigurnima, nemoćnima i sve više ovisnima o odraslome, umjesto da se potiče njihova autonomnost i slobodno izražavanje. Slikovnice za bojenje također umanjuju mogućnost opažanja ili zbog složenih naturalističkih prikaza s prividnim realističnim prikazima mogu izazvati osjećaj i uvjerenje da nisu dovoljno sposobna za likovno izražavanje. Izlaganjem dječjih radova djeci se nesvjesno nameću već viđeni primjeri te puno lakše dolazi do pojave širenja shematskih oblika među djecom što dovodi do pojave uniformnih i neinventivnih oblika i koči njihov autentičan likovni izraz. Vrednovanje, procjenjivanje ili uspoređivanje likovnih radova negativno utječe na djecu jer djeca svoje radove prilagođavaju očekivanjima odraslih u skladu s dobivenim povratnim informacijama. Također, svaki komentar ili prigovor, kao i pokazano ili prikriveno nezadovoljstvo za vrijeme kreativnog izražavanja može kod djeteta izazvati nesigurnost ili pružanje otpora. No, s druge strane i prenaplašavanje vrijednosti, odnosno pretjerano pohvaljivanje tijekom kreativne aktivnosti može dovesti do zamjene ciljeva te umjesto intrinzične motivacije i uživanja u stvaralačkom izražavanju, djetetu krajnji cilj postaje pohvala kao vanjski motivator. Vanjski zahtjevi za urednošću i preciznošću zbog straha od pogreške također blokiraju dječje ideje. (Belamarić, 1986)

3.2. Poticanje dječjeg stvaralaštva

Autorice Diamond i Hopson (2002) naglašavaju da što veći pritisak roditelji rade tražeći od djeteta da napravi nešto određeno, to je djetetu teže ispoljiti kreativnost i maštu. Upravo zato naglašavaju prednost otvorenih nerazrađenih igračaka te svakodnevnih starih predmeta i materijala koji mogu potaknuti inovativnost i kreativnost, obogatiti dječju igru te otvoriti nove mogućnosti upotrebe istoga na različite načine.

Prema Slunjski (2014) za poticanje kreativnosti vrlo je važno neposredno opažanje i doživljavanje stoga djetetu treba omogućiti da svijet oko sebe promatra „širo otvorenih očiju“, te da svoje doživljaje izražava kreativno i nesputano. Belamarić (1986) navodi nekoliko načina poticanja dječjeg stvaralaštva koji su opisani u nastavku, a to su: usmjeravanje opažanja, aktiviranje sjećanja, maštanje/ilustracije, zamišljanje, igre s likovnim materijalima te potvrđivanje. Prvi način poticanja kreativnosti je usmjeravanje opažanja na neki oblik ili pojavu (npr. na kuću, let, rast i sl.), a djecu će pritom najviše zaokupiti život, funkcija i svojstva oblika, zatim dijelovi oblika pa veličine, vizualna obilježja oblika, materijal, boja i detalji. Slunjski (2014) navodi da je potrebno izbjeći nametanje odraslog, a to se može postići postavljanjem otvorenih poticajnih pitanja koja potiču djecu da stvaraju svoju unutarnju logiku i da samostalno promišljaju o svijetu koji ih okružuje. Sljedeći način je aktiviranje sjećanja o nečemu što su djeca vidjela ili doživjela. Maštanje, ilustracije se u kreativnom izrazu djece odnose na stvaranje novih varijanti i slika na osnovu poznatog, kao na primjer ilustriranje priča i pjesama, zamišljenih događaja ili događaja iz prošlosti ili budućnosti. Zamišljanje je viša razina stvaranja slika ili imaginacije, a predstavlja „sposobnost djece da različite predodžbe i pojmove iz sfera nevidljive stvarnosti transponiraju u likovni izraz, odnosno u slike i trodimenzionalne oblike“ pri čemu djeca za gotovo svaku pojavu, pojam, osjećaj, za riječi kojima ne znaju stvarna značenja, za glazbu o kojoj nemaju nikakvih podataka mogu pronaći likovno tumačenje (Belamarić, 1986, 258). Igre s likovnim materijalima i sredstvima (olovkom, glinom i bojom) djeci donose osjećaj slobode, potiču ih na upoznavanje i ispitivanje svojstava i mogućnosti pojedinog likovnog sredstva te omogućuju izražavanje sadržaja kojima se neko dijete svjesno ili nesvjesno bavi pri čemu sadržaji mogu biti konkretni ili potaknuti osjećajima ili spoznajama. Nenametljivo potvrđivanje vrijednosti svakog dječjeg uratka djetetu daje osjećaj sigurnosti da je na dobrom putu te osjećaj slobode, a time mu omogućuje i da dodatno pokrene svoje potencijale, ideje i vizije. (Belamarić, 1986)

4. Umjetničko stvaralaštvo s djecom rane i predškolske dobi prema područjima

Stevanović (2004) navodi da osnovu kreativnosti čini kreativno mišljenje koje započinje osvijestjenim osjetilnim doživljajima, preko maštovitog igranja elementima i aktivnog sudjelovanja u glazbenom, plesnom, likovnom i dramskom stvaralaštvu do organiziranog promatranja, kritičkog i kreativnog mišljenja i izrade originalnih proizvoda i pronalaženja rijetkih odgovora i rješenja koji su novi za pojedinca i njegovu bližu i dalju okolinu. „Djeca predškolske dobi imaju nenadmašne stvaralačke impulse, što pokazuju raznovrsnim aktivnostima, koje su posebno izražene u igri, pokretu, glazbi, scensko-dramskoj i likovnoj kulturi“ (Stevanović, 2004, str. 11). Dakle, djeci je potrebno pružiti mogućnosti za izražavanje putem raznovrsnih aktivnosti koje će poticati njihovo kritičko i kreativno mišljenje kroz brojne umjetničke aktivnosti.

Suvremena shvaćanja djeteta i djetinjstva ukazuju na važnost cjelokupnog okruženja jer se učenje odvija u interakciji djeteta sa socio-pedagoškim kontekstom u kojem odrasta. „U poticajnom okruženju aktivira se umjetnički jezik u komunikaciji s drugim oblicima umjetničkih sadržaja: glazbom, plesom, dramom i književnošću“ (Balić Šimrak i sur., 2014, str. 5). Škrbina (2013) navodi kako se multimodalni pristup koji uključuje korištenje različitih umjetničkih elemenata poput slikanja, modeliranja, crtanja, upotrebe kolaža, glazbe, pisanja, scenskog izraza, improvizacije i sl. zbog različitih kombinacija i mogućnosti uporabe umjetničkih ekspresivnih medija i njihovog utjecaja na pojedinca pokazao učinkovitim jer najprikladnije omogućuje samoizražavanje pojedinca ili grupe. Prema Došen Dobud (1995) kao poticaj za dječju ekspresiju glinom, tijestom, plastelinom, olovkama, bojama i drugim likovnim tehnikama može poslužiti demonstracija likovnih djela, reprodukcija i zbirke reprodukcija, može se organizirati posjet kipara, keramičara, slikara ili posjet likovnoj izložbi, a posebnu komunikacijsku i interpretacijsku vrijednost imaju i dječje slikovnice koje se mogu koristiti u dječjem vrtiću uz verbalnu pratnju odgojitelja ili omogućiti slobodnu interpretaciju djeteta. Djeca pokazuju veliku razinu senzibiliteta za stihove i pjesmice prikladne njihove dobi, a poželjno je stihove, pjesme, poslovice i kratke izreke koristi povezano s događanjima u grupi i trenutnim interesima djece.

U nastavku se navode mogućnosti i prednosti primjene raznih oblika umjetničkog stvaralaštva u radu s djecom rane i predškolske dobi.

4.1. Literarno stvaralaštvo

Škrbina (2013) navodi da čitanje pomaže cjelokupnom djetetovom razvoju – intelektualnom, moralnom, socijalnom, emocionalnom, moralnom i estetskom te naglašava kumulativni učinak čitanja pri čemu se sve ono što pročitamo nadograđuje na ono ranije pročitano. „Čitanje od najranije dobi pomaže u razvijanju govornih sposobnosti, bogati djetetov rječnik, uvodi dijete u svijet mašte i umjetnosti, unapređuje djetetove sposobnosti slušanja, pomaže u razvoju opažanja, promatranja, pažnje, mišljenja i logičkog zaključivanja (Radonić i Stričević, 2009; Atkinson i sur. 2002, prema Škrbina, 2003). Nadalje, Škrbina (2013) navodi na čitanje obogaćuje psihički i emotivni život djece, ona otkrivaju i upoznaju svijet izvan svog svakodnevnog obiteljskog okruženja, spoznaju okolinu na novi način, razvijaju prve vrijednosti te na temelju stečenih spoznaja izgrađuju vlastiti unutrašnji svijet. O važnosti i dobrobiti slikovnice govori i Petrović-Sočo (1997): „Dijete se sa slikovnicom, kao vizualnim medijem, susreće vrlo rano i ona je jedno od područja uspostavljanja i razvoja komunikacije između odraslog-odgajatelja i djeteta te stoga može uvelike utjecati na razvoj govora djeteta (Petrović-Sočo, 1997, str. 12). Poznato je kako je slikovnica prva knjiga u životu djeteta stoga je vrlo važno odabrati kvalitetne slikovnice visokih pedagoških i estetskih kriterija, a na njih utječu tekst, ilustracije, oprema i njihova usklađenost (Stričević, 2006, prema Škrbina, 2013).

Slikovnica može poslužiti i kao polazište za mnoge druge kreativne aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi. Neke od igara i sredstava za poticanje talenta za jezično razmišljanje i stvaranje mogu biti: čitanje i prepričavanje slikovnica, stripova, enciklopedija; verbalno komentiranje onoga što dijete vidi, odnosa među predmetima i među ljudima; upoznavanje s raznim proizvodima, akcijama, okruženjima i događanjima kroz verbalno iskustvo i iskustvo slušanja; igre dovršavanja riječi i rečenica prema značenju ili prema simbolu slova; povezivanje radnje i teksta; dramatizacije i lutkarske improvizacije kao na primjer „Posudi lutki svoj glas“, „Posudi lutki svoju priču“, „Prsti govore“; igre pantomime; slušanje priča, pričanje priče po slikama; redovito prepričavanje događaja i situacija (jutarnji krug ili individualno); izrada stripova i slikovnica; izmišljanje priče sa zadanim riječima ili naslovom; igre glasovne analize i sinteze; pokrivaljke riječima, igra aplikacijama slova („slovo na slovo“), dok se u igri na otvorenom može djecu poticati na pisanje u pijesku, označavanje kamenčića slovima i slaganje riječi, verbalne igre improvizirane kroz kretanje, ponudom neoblikovanog materijala za izradu slikovnica i slično (Kubelka i sur., 2013). „Čitajući djeci priče, bajke i basne te ih potičući da osmisle njihov nastavak, promijene kraj, uvedu nove likove, odgojitelji kod djece potiču maštu, obogaćuju njihov rječnik.“ (Đuranović i sur., 2020., str. 94).

4.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo

Autorica Bojović (2013) navodi mnogostruke prednosti korištenja dramske metode u radu s predškolskom djecom te navodi da dramska metoda pozitivno utječe na cjelokupni razvoj djeteta – na razvoj samopouzdanja, mašte, empatije i tolerancije, kooperativnosti, koncentracije, razvoj jezika i sposobnosti komunikacije, razvoj kreativnosti u rješavanju problema, kreativno mišljenje, humor, izražavanje emocija, relaksaciju, samokontrolu i samodisciplinu, povjerenje, fizički razvoj, pamćenje, socijalnu svijest, izgrađivanje vrijednosti i stavova te estetske vrijednosti. Kreativna drama nudi mogućnost aktivnog učenja u kojem su djeca glavni akteri te istražuju vlastite osjećaje i ideje, razvijaju empatiju i toleranciju prema tuđim osjećajima i stavovima, a imaju i mogućnost spoznavanja svijeta oko sebe. Također, u sadržaj kreativno-dramskih aktivnosti mogu se integrirati elementi iz različitih područja. „Dramski odgoj, baš kao i dramska i scenska umjetnost, podrazumijeva sklad jezičnih i nejezičnih oblika sporazumijevanja, likovne i glazbene elemente, a često se služi i izražajnim sredstvima plesa, dodajući i svoja specifična izražajna sredstva, pri čemu se radi o sintetičkoj povezanosti“ (Bojović, 2013, str. 9).

Korištenje kreativne drame kao dio integriranog umjetničkog kurikuluma uvelike podržava aktivno učenje te nudi dovoljno slobode i mogućnosti da se aktivnosti prilagode i međusobno povežu tvoreći smislenu cjelinu. Susret s istim sadržajem na različite načine produbljuje djetetovo stečeno znanje, a posebna vrijednost kreativne drame je u tome što omogućuje djetetu da se poistovjeti s onime što uči – time njegovo znanje postaje dugoročno jer je postalo dio njega.

Autorica Bojović (2013) navodi izvanjske poticaje koje je poželjno koristiti prilikom primjene dramske metode: glazbu i ples, priče, poeziju, slike i fotografije, novinske naslove, predmete, kutiju za rekvizite, lutkarsko kazalište i lutke.

„U današnje vrijeme potrošačke i informacijske kulture kreativni predmeti – lutke pomažu da dijete dobije mogućnost estetskog iskustva i međusobne suradnje. Pritom ono oblikuje, preoblikuje, proizvodi i komunicira. Proces estetskoga učenja prilika je u kojoj su iskustva integrirana u znanje koje je povezano s umjetničkim oblicima dobiva nov smisao, opipljiv u materijalu i obliku – u lutki.“

Lutka ima veliki odgojno-obrazovni potencijal stoga je važno da su odgojitelji svjesni njezine važnosti i dobrobiti za djetetov razvoj. Lutka budi „djetetovu maštu i stvaralaštvo, dvije najvažnije sastavnice daljnjega razvoja“ (Majaron, 2004, prema Ivon, 2010, str.8).

4.3. Glazbeno stvaralaštvo

Glazba ima višestruki utjecaj na naše osjećaje i doživljaje kao što pokazuju i rezultati istraživanja. Diamond i Hopson (2002) navode rezultate istraživanja kojima je Shaw i uz kolege kojima je nastojao dokazati da „mozak ima urođeni neuralni jezik – jezik kojem se može pristupiti glazbom i koji može potaknuti razvoj djetetova mozga“ (Diamond, Hopson, 2002, str. 164). Istraživač Shaw testirao je hipotezu da slušanje Mozarta može stimulirati prostorno-vremensko razmišljanje osobe, a rezultati su pokazali porast prostorno-vremenske inteligencije učenika, međutim učinak je bio kratkoročan. U drugom istraživanju pokazalo se da su djeca polaznici glazbene obuke značajno bolja u prostorno-vremenskom razmišljanju od djece koja nisu pohađala tu obuku te je porast u bodovima prostorno-vremenske inteligencije opstao dugoročno. Nadalje, Shaw je istraživao „Mozartov efekt“ provjeravajući hoće li lekcije iz rada na računalu dati isto podizanje kvocijenta inteligencije kao i lekcije iz glazbe. Pokazalo se da se od tri grupe koje su podučavane pjevanju, klavijaturi ili kompjuterskim vještinama samo ona koja je prakticirala klavir popravila u prostorno-vremenskom razmišljanju. Iz svega navedenog vidljiv je utjecaj glazbene obuke ne samo na glazbene vještine, već i na prostorno-vremenskom razmišljanje, i kako je taj utjecaj dugoročan uz kontinuirani kvalitetan program glazbene obuke. (Diamond, Hopson, 2002)

Nedvojbeno je uloga glazbe u razvoju predškolskog djeteta. „Promatrajući utjecaj glazbe na razvoj djeteta, znanstvenici su otkrili da se slušanjem instrumentalne klasične glazbe poboljšava pamćenje, koncentracija i pažnja, da utječe na inteligenciju, kreativne sposobnosti, maštu te socijalnu interakciju među djecom (Marić, Nurkić, 2014, str. 16). Glazba nam pomaže da osjetimo svoj unutarnji svijet, posložimo svoje misli, povežemo se sa samim sobom, ali i s drugima. „Glazba kao medij svojim pozitivnim utjecajem na stanje duha i tijela potiče otkrivanje djetetovih doživljaja, pokreta i misli“ (Marić, Nurkić, 2014, str. 16). U odgojnoj skupini glazba može imati višestruke funkcije i može se koristiti na više načina. Prije svega pridonosi stvaranju ugodne atmosfere podržavajući kontekst topline, ugone i radosti. Prema autoricama Marić i Nurkić (2014) glazba proizvodi znatiželju, budi interes, potiče dijete na aktivnost te stvara preduvjete za intrinzičnu motivaciju i aktivno učenje. Pomoću glazbe dijete na lakši način izražava svoje najdublje osjećaje i misli potičući ga na slobodno stvaralaštvo.

„Istraživanje je pokazalo da slušanje instrumentalne glazbe različitih glazbenih stilova i žanrova potiče djecu na stvaralaštvo kroz pokret (ples) i budi u njima pozitivne emocije, prije svega razvija njihovu maštu i kreativnost koja ovisi o njihovom raspoloženju i odgajateljevom pozitivnom pristupu prema glazbi“ (Marić, Nurkić, 2014, str. 18).

4.4. Plesno stvaralaštvo

Prema Slunjski (2014) jezik tijela je autentični dječji izraz koji se oslanja se na pokret, ples i neke druge vrste kretanja, a u svojoj punoj snazi javlja se onda kad je dijete slobodno i nesputano, a kretanjem svoga tijela dijete može pokazati bilo što – može izraziti svoje unutarnje ideje, osjećaje, iskustva i doživljaje, može ispričati priču o sebi ili o drugim osobama, životinjama (kao na primjer lagani i lepršavi let leptira nasuprot tromosti medvjeda), ili predmetima, može prikazati kako nešto nastaje, kako se razvija i mijenja (kako raste biljka, kako se drvo ljulja na vjetru, kako more proizvodi valove).

Janković (2000, prema Škrbina) naglašava važnost plesnog odgoja u ranoj i predškolskoj dobi te prednosti pokreta, ritma i glazbe u poticanju i razvijanju kreativnosti kod djece:

„Imperativ plesnog odgoja aktivni je i kreativni pristup putem slobodne i maštovite primjene Labanovih tema umjetnosti pokreta. Budući da smo svjesni velikih mogućnosti uporabe pokreta, ritma i glazbe u poticanju i razvijanju kreativnosti kod djece, nužno je da djecu već od predškolske dobi potičemo na aktivnu suradnju u stvaralačkom procesu pomoću primjerene glazbe, zvuka, dramatizacije, slikovnih predodžbi, metričkog i slobodnog ritma, uporabe rekvizita, a posebice osvještavanjem subjektivnog osjećaja za faktore pokreta (jačina, vrijeme, prostor i tok) koji predstavljaju sastavnicu svakog pokreta“ (Janković, 2000, prema Škrbina, 2013, str. 187).

Ples ima višestruko pozitivno djelovanje na razvoj funkcionalnih, motoričkih i psihosocijalnih sposobnosti kod pojedinca, a vrlo je važan i socijalni aspekt te se primjena pokreta i plesa u kreativnom procesu koristi s ciljem poticanja emotivne, kognitivne, socijalne i tjelesne integracije pojedinca (prema Škrbina, 2013). Autori Šumanović i sur. (2005, prema Škrbina, 2013) navode da osnovu plesnih struktura čine prirodni oblici kretanja: hodanje, trčanje, poskoci i skokovi, jednostavna gibanja u svim dijelovima tijela kao što su zamasi, mahanja, ravnoteža, vježbe napetosti i opuštanja, pokreti u slobodnom imitiranju – improviziranju pojava i događaja iz dječje okoline te da u obradi plesnih struktura treba početi s učenjem i usavršavanjem struktura pokreta, a nakon toga obrađivati i usavršavati glazbeno izražavanje (takt, ritam, tempo, dinamiku i melodiju).

Prema Maletić (1983) kreativni plesni odgoj daje veliku važnost improvizaciji, pri čemu je poticaj određeni zadatak koji se postavi pred pojedinca, a nakon toga slijedi druga faza stvaralačkog procesa – odabir onih pokreta koji se čine formalno i sadržajno najbliži ostvarenju postavljenog zadatka, dok je sljedeći korak uvježbavanje i tehničko dotjerivanje sekvence pokreta nakon čega dolazi konačno oblikovanje.

4.5. Likovno stvaralaštvo

Likovnim jezikom dijete izražava svoje unutrašnje biće, svoje poimanje sebe i svijeta na vrlo specifičan način, dijete izražava svoja iskustva, doživljaje, znanja i razumijevanja (Slunjski, 2014). Prema Belamarić (1986) likovni jezik ili likovni izraz djece urođena je sposobnost izražavanja – komuniciranja i oblikovanja koju djeca ne uče od društvene okoline, nego se ona razvija iz prirodnih potencijala dječjeg bića, u vidu spontane interakcije unutrašnjeg svijeta djeteta i njegove vanjske okoline pa se stoga likovne stvaralačke sposobnosti razvijaju ili oslabljuju onoliko koliko je pojedinom djetetu dano ili uskraćeno pravo njegove individualnosti. Prema Balić Šimrak i sur. (2014) vrtićko okruženje djetetu treba osigurati kvalitetu življenja u kojoj će se osjećati kao vrijedna i dragocjena osoba, u kojoj će moći izraziti svoje potencijale, a uloga je odgajatelja da ga potiče i da mu likovni izričaji djece daju uvid u djetetovo samoostvarenje.

Prema Belamarić (1986) oblikovanje u glini i crtanje dva su primarna i komplementarna medija likovnog izražavanja djece koja djelomično podliježu istoj logici dječjeg poimanja i mišljenja, a djelomično se odvajaju zbog svojih specifičnosti. Dok u crtežu stalno prilagođavanje i preobražaj oblika zahtijeva dvodimenzionalnost oblika i ravnine crtanja, u oblikovanju glinom i drugim sličnim materijalima na stvaranje oblika utječe trodimenzionalnost ili prostornost oblika te svojstva samog materijala stoga ta dva načina rada jedan drugog dopunjuju i osnažuju (Belamarić, 1986).

Dok Belamarić (1986) tvrdi da boje kao pojavni fenomen ili izražajno sredstvo nemaju nikakvu važnost u njihovom likovnom izražavanju, Bilić i sur. (2012) tvrde da djeca kroz sadržaj slike, ali i kroz izbor boja govore o sebi i svojim emocijama. Bilić i sur. (2012) naglašavaju i važnost upotrebe nevizualnih likovnih medija:

„Budući da dječji likovni radovi nisu samo proizvod perceptivnih i kognitivnih čimbenika, već se u njima izdvajaju prije svega pozitivni i negativni osjećaji (Burkitt, Barrett, Davis, 2009.), nevizualni poticaji mogu otvoriti vrata prema unutarnjem svijetu i potaknuti veću kreativnost i pružiti bolju mogućnost djetetu da izrazi sebe i svoje emocije, a najčešći likovni odgovor na nevizualni poticaj je simbolička ilustracija.“

Grgurić i Jakubin (1996, prema Škrbina, 2013) tvrde da se kao poticaj dječjih stvaralačkih mogućnosti može koristiti motiviranje različitim sadržajima koji bi trebali obuhvatiti realnost životnog, prirodnog i društvenog okvira; realnost likovnih medija i strukturalnu vrijednost likovnih elemenata u njihovim kompozicijskim varijantama; područje unutarnjeg svijeta te likovno-tehničke postupke unutar zahtjeva što ih postavljaju pojedine likovne discipline.

4.6. Novi mediji

Kulturu korištenja novih medija potrebno je razvijati od najranijih dana unutar obitelji kao i u obrazovnim ustanovama (Peper, 1980, prema Rogulj, 2014). Računalo kao moderno nastavno sredstvo nudi brojne obrazovne mogućnosti, može se uspješno koristiti u različitim fazama učenja uključujući i integrirano obrazovanje u ranom djetinjstvu (Kazubowska, 2004, prema Hoffman, 2014). Uzimajući u obzir brojne prednosti korištenja računala na razini integriranog ranog odgoja i obrazovanja, nema značajnih prepreka razvoju digitalne kompetencije koja počinje u ranim godinama djetetova obrazovanja, a već se u ranoj školskoj dobi javlja izražena potreba za kombiniranjem zabavnih aktivnosti s kreativnom aktivnošću koja je važna komponenta mentalnog razvoja djece (Bednarska, 2001, prema Hoffman, 2014).

Mnogi se autori slažu da uporaba računala i novih medija ima pozitivan utjecaj na razna područja djetetova razvoja. Istraživanja o korištenju suvremenih medija u procesu obrazovanja pokazuju da informatička tehnologija potiče mentalni proces djeteta, ima pozitivan učinak na hipotetsko razmišljanje i logičku analizu, a računalne igre potiču razvoj okulomotorne koordinacije (Subrahmanyam i sur., 2000, prema Đuran i sur., 2019). Različiti programi i alati omogućuju razvoj dječje kreativnosti kao kognitivnog procesa koji je posebno izražen u znanosti i umjetnosti (Loveless, 2003, prema Rogulj, 2014). Integriranjem različitih medija, djeca kreiraju i proširuju svoje kognitivne, psihičke, kreativne i socijalne kvalitete te postaju aktivni sudionici procesa učenja jer između medija i djeteta postoji dijalog (Đuran i sur., 2019).

Anetta (2008, prema Đuran i sur., 2019) naglašava da mediji podupiru razvoj kreativnog razmišljanja, mašte te potiču razvoj vlastite inicijative djeteta. Brougere (1999, prema Hoffman, 2014) tvrdi da korištenje računala omogućuje razvoj rada rukama, kreativnog mišljenja i mašte, potiče razvoj vlastite inicijative djeteta. Hogan (2001, prema Rogulj, 2014) tvrdi da korištenje računala pozitivno utječe na razvoj kritičkog mišljenja, komunikacije, kreativnosti i prava na izbor. Multimedijalno računalo može razviti maštu, glazbenu memoriju i osjećaj za ritam te ono omogućuje učenicima da se upoznaju sa zvukom različitih instrumenata i stvaraju vlastite melodije (Tabol, 2002, prema Đuran i sur., 2019). No, Hoffman (2014) naglašava da treba uzeti u obzir i činjenicu da prečesto i dugotrajno korištenje računala može kod djece dovesti do automatskog izvršavanja zadataka i značajno umanjiti kognitivne sposobnosti i sposobnost kreativnog razmišljanja, te da je potrebno razvijati dječje vještine kritičkog pogleda na web sadržaje. Stoga je potrebno promišljeno upoznati djecu s dobrobitima, ali i potencijalnih opasnosti digitalnih medija.

5. Planirane aktivnosti u skladu s integriranim umjetničkim kurikulumom

U tablici 1. navedene su vrste aktivnosti prema područjima. Nastojalo se podjednako obuhvatiti svako područje odabirom aktivnosti koje će poticati dječje stvaralaštvo.

a) LITERARNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • prepričavanje priče s novim detaljima • osmišljavanje drugačijeg završetka priče • osmišljavanje priče prema pojmovima na kamenčićima • osmišljavanje vlastite priče prema glazbi iz slikovnice
b) DRAMSKO- SCENSKO I LUTKARSKO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • procesna drama (aktivnosti „životinjski zvuci“, „zamišljeno putovanje“, „tumačenje likova“, „vruća stolica“) • izrada štapnih lutaka i dramatizacija priče • dramsko-scenski prikaz priče uz korištenje rekvizita • izrada štapnih lutaka i prikaz vlastite priče dramatizacijom
c) GLAZBENO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • slušanje klasičnih skladbi (A. Vivaldi: „Četiri godišnja doba“) • obrada pjesme „Twinkle, twinkle little star“ • slušanje klasične skladbe „Twinkle, twinkle little star“ – 12 varijacija (W.A. Mozart) • slušanje skladbe iz slikovnice „I see a song“
d) PLESNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • kretanje kroz prostor prema zadanoj tematici vezanoj uz godišnja doba • slobodno plesno izražavanje prema pojmovima iz priče („krećemo se kao“) • slobodno plesno izražavanje uz glazbu iz slikovnice
e) LIKOVNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • crtež prema slušanju skladbe „Četiri godišnja doba“ (A. Vivaldi) • oslikavanje zvijezda temperama • slikanje temperom po uzoru na likovne umjetnike „The Starry Night“ (Vincent Van Gogh) • slobodno slikanje temperom tijekom slušanja skladbe „A Little Night Music/Mala noćna muzika“ (W.A. Mozart), „Moonlight Sonata/Mjesečeva sonata“ (Beethoven) • slikanje pojmova iz priče temperama po uzoru na ilustratora Erica Carlea • crtanje, slikanje i modeliranje svoje osmišljene priče
f) NOVI MEDIJI	<ul style="list-style-type: none"> • izrada minijaturnog kazališta i odabir rekvizita (zdjelice, stolci, krevetići...) te izrada filma tehnikom stop-animacije • izrada zajedničke digitalne slikovnice u PowerPointu od dječjih likovnih radova • izrada digitalne slikovnice u digitalnom alatu <i>storyjumper</i>

Tablica 1. Aktivnosti za poticanje dječjeg stvaralaštva prema područjima.

Odabrane su tri priče („Goldilocks and the Three Bears“, „Draw me a star“, „I see a song“) koje služe kao poticaj za daljnju razradu aktivnosti s ciljem poticanja raznih oblika dječjeg stvaralaštva. Pritom se nastoji integrirati razna umjetnička područja u smislenu cjelinu kako bi se pokazala njihova povezanost i mogućnosti pozitivnog utjecaja na razvoj dječjeg stvaralaštva. Aktivnosti su razvrstane u kategorije tako da svaka odabrana priča obuhvati svih šest odabranih vrsta stvaralačkog izražavanja. Na taj način pokazuju se mogućnosti poticanja različitih oblika izražavanja kod djece korištenjem iste tematike. Dakle, svaka priča ujedno je i poticaj za što raznovrsnije oblike stvaralačkog izražavanja djece rane i predškolske dobi kako bi se obogatilo njihovo iskustvo i mogućnosti izražavanja. Prilikom odabira priča koje će služiti kao polazište za daljnju razradu aktivnosti pazilo se na njihovu raznolikost kako bi djeca uvidjela što različitiije mogućnosti oblikovanja i prikaza priče. Također, odabrane se priče razlikuju i po razini apstrakcije te su djeci predstavljene redosljedom od najkonkretnije do najapstraktnije. Tako se i složenost aktivnosti mijenja te se od vođenih aktivnosti u prvoj priči postupno djeci daje prilika za sve veću autonomiju i samostalnost. Odabrane su tri slikovnice koje su vrlo raznolike. Dok prva priča „Goldilocks and the Three Bears“ nudi velike mogućnosti dramskog i lutkarskog izražavanja, slikovnica „Draw me a star“ već i svojom tematikom potiče i ohrabruje djecu na likovno izražavanje, a slikovnica „I see a song“ donosi skladbu kao poticaj za plesno stvaralaštvo uz glazbu. Kroz svaku priču nastojat će se poticati i literarno stvaralaštvo poticanjem djece na samostalno osmišljavanje ili dovršavanje priča te će se nastojati djecu upoznati s nekim mogućnostima novih medija u kreativne svrhe. Time se nastojalo maksimalno iskoristiti potencijale svake priče i njezinih specifičnosti. Velika razrađenost fabule u priči „Goldilocks and the Three Bears“ djeci omogućuje praćenje tijeka priče, karakterizacije likova te poistovjećivanja s njima i promišljanja o njihovim postupcima. Također, osim razrade tematike priče nastoji se s djecom raspravljati i o drugim univerzalnim temama koje priča nudi. Slikovnica „Draw me a star“ nudi veće mogućnosti slobodnijeg tumačenja i vlastitog pridavanja značenja te je jednostavnije sturkture uz mnoga ponavljanja. Posljednja obrađena slikovnica „I see a song“ potiče na vlastitu interpretaciju te prenosi poruku o neograničenim mogućnostima koje imamo ukoliko oslobodimo svoju maštu. Dakle, u ovom pristupu priče služe kao polazište za daljnje aktivnosti koje djecu potiču na stvaralačko izražavanje u različitim medijima te im otvaraju oči za nove mogućnosti.

6. Prikaz provedenih aktivnosti u skladu s integriranim umjetničkim kurikulumom

U aktivnostima su tijekom perioda od tri mjeseca sudjelovala djeca u dobi od 5 do 7 godina, polaznici jedne odgojne skupine u zagrebačkom vrtiću u kojoj se provodi integrirani program ranog učenja engleskog jezika te je stoga u planiranje i provedbu aktivnosti integrirano usvajanje predviđenih sadržaja na engleskom jeziku. U tom periodu djeca sudjeluju u literarnim, dramsko-scenskim i lutkarskim, glazbenim, plesnim, likovnim, te aktivnostima koje uključuju nove medije. Prilikom osmišljavanja aktivnosti korištene su smjernice iz suvremene literature u skladu s dječjom prirodom. Naime, dijete posjeduje potencijal, otvorenost, znatiželju i želju za istraživanjem, različite mogućnosti kreativnog izražavanja ideja, iskustava i emocija pa mu je potrebno omogućiti priliku za izražavanjem u nizu umjetničkih područja: pjevanje, sviranje, plesanje, slikanje, crtanje, gluma i tako dalje (Mackenzie i sur., 2014., prema Jurčević Lozančić i Tot, 2020.).

U nastavku je prikazana provedba predviđenih aktivnosti u skladu s integriranim umjetničkim kurikulumom.

6.1. Obrada priče „Goldilocks and the Three Bears“

6.1.1. LITERARNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• prepričavanje priče s novim detaljima• osmišljavanje drugačijeg završetka priče
6.1.2. DRAMSKO-SCENSKO I LUTKARSKO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• procesna drama (aktivnosti „životinjski zvuci“, „zamišljeno putovanje“, „tumačenje likova“, „vruća stolica“)• izrada štapnih lutaka i dramatizacija priče
6.1.3. GLAZBENO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• slušanje klasičnih skladbi (A. Vivaldi: „Četiri godišnja doba“)
6.1.4. PLESNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• kretanje kroz prostor prema zadanoj tematici vezanoj uz godišnja doba
6.1.5. LIKOVNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• crtež prema slušanju skladbe A. Vivaldi: Četiri godišnja doba
6.1.6. NOVI MEDIJI	<ul style="list-style-type: none">• izrada minijaturnog kazališta i odabir rekvizita te izrada filma tehnikom stop-animacije• izrada zajedničke digitalne slikovnice

6.1.1. Literarno stvaralaštvo

Prepričavanje sadržaja priče s novim detaljima („obojimo priču“). Poznatoj priči u suradnji s djecom dodajemo nove detalje („Kako je izgledala medvjeda obitelj, što medvjedi vole, kakva im je kuća, koje su boje stolice?“). Djeca se izmjenjuju prepričavajući sliku/sekvencu priče svojim prijateljima te mogu postavljati pitanja pripovjedaču o osjećajima, odjeći obući, bojama, vremenu i slično. Na kraju djeca izabiru završetak priče. Osmišljena priča s novim detaljima prikazana je u nastavku.

„Zlatokosa i tri medvjeda“

Mama medvjed je išla skuhati kašu u kuhinji. (N.B.)

Kaše su bile vruće i onda su medvjedi išli u šetnju u šumu. Šuma je bila velika i ima jako puno drveća. Išli su u šetnju i brati cvijeće, išli su na piknik, lovili leptire, igrali se. (N.Č.)

Vani su se igrali lijepih društvenih igra – lovice, skrivača. Onda je djevojčica Zlatokosa ulazila u kuću od medvjeda zato jer je bila gladna i umorna. (M.G.)

Prvo je probala iz najveće zdjele i onda joj je bila prevruća. Druga je bila prehladna i onda je probala i treću i ona je bila taman. (J.B.)

I onda je otišla na stepenice i onda je isprobala najveću stolicu i bila je previsoka, druga je bila preniska, a najmanja je bila taman. Odjednom je onda samo pukla i pala na pod. (R.T.)

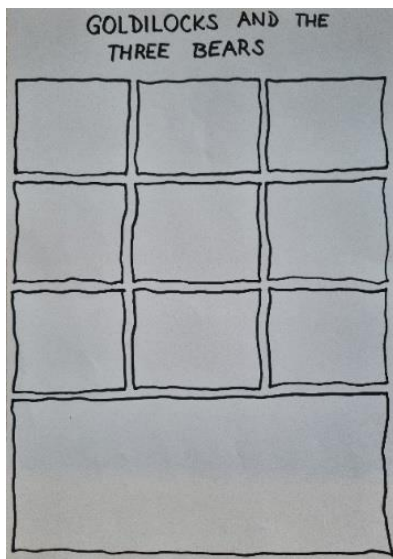
Onda je Zlatokosa otišla u spavaću sobu i probala je krevet od tate i on je bio pretvrd i onda je otišla na krevet od mame medvjedice i on je bio premekan i onda je probala krevet od malog medvjeda i on je bio baš taman. Onda je Zlatokosa zaspala. (M.D.)

Kada su medvjedi ušli onda su vidjeli kaše. Onda je tata medvjed rekao: „Netko je probao moju kašu“, mama medvjedica je rekla: „Netko je jeo iz moje kaše“. Mali medvjed je rekao: „Netko je pojeo moju cijelu kašu“. (E.B.)

Tata je rekao: „Netko je sjedio u mojoj stolici.“ Mama je rekla: „Netko je sjedio u mojoj stolici.“ Mali medvjed je rekao: „Netko je strgao moju stolicu“. (A.Č.)

Onda su vidjeli da je netko spavao u njihovim krevetima pa su vidjeli da je Zlatokosa spavala u malom krevetu. Istrčala je van iz kuće i više je nikada nisu vidjeli. (M.F.)

Osmišljavanje drugačijeg završetka priče. Kao poticaj za osmišljavanje drugačijeg vlastitog završetka priče djeca najprije izrađuju vlastite stripove prema priči „Zlatokosa i tri medvjeda“. Djeca dobivaju predložak podijeljen u 10 kvadrata, a zadatak je prikazati radnju priče te osmisлити i u posljednjem najvećem kvadratu prikazati i opisati svoj završetak priče. Aktivnost započinje upoznavanjem djece sa stripom polazeći od njihovog iskustva i poznavanja stripova.

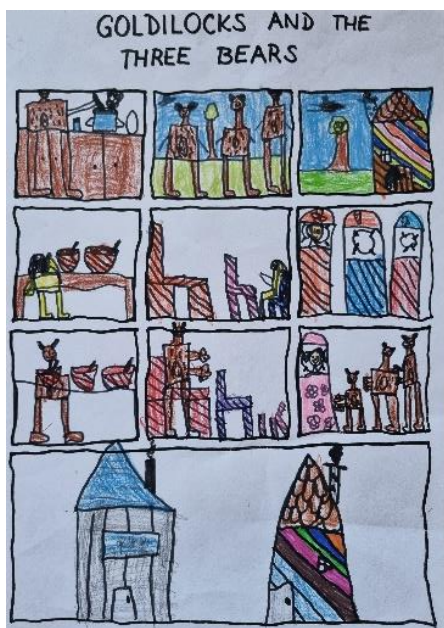

Kao uvod u osmišljavanje vlastitog završetka priče djeca daju svoje viđenje i opisuju što je za njih strip i kako ga prepoznaju: „Što je strip? Po čemu prepoznajete strip?“

- Strip je neka knjiga. (E.P.)
- Mogu prikazivati crtiće ili likove iz tih crtića (F.G.)
- Na knjigama imaju cijelu stranicu, a na stripu imaju ovako kocke i na kockicama se pokazuju. (E.P.)
- Strip prikazuje neke filmove, a znamo da su filmovi u pravu, a ne da lažeju, a stripovi su u stvarnosti. (M.G.)
- Strip ima malo manje stranica, a knjige više. Strip je kao jedan papir, a knjiga je tvrda. (F.G.)
- Strip je isto ko mobitel jer kad tipkaš na mobitel isto imaš kockice i brojeve i emoji. (M.F.)

Nakon uvodne aktivnosti djeca izrađuju svoje stripove prema priči „Goldilocks and the Three Bears“ oslikavajući radnju stripa te osmišljavajući u posljednjem kvadratu svoj završetak priče.

Prikaz 1. Izrada vlastitog stripa prema priči „Goldilocks and the three bears“ uz osmišljavanje vlastitog završetka.

Zlatokosa je otišla svojoj kući.
(L.Z.)

Zlatokosa je pobjegla jako brzo.
(E.P.)

Zlatokosa je pobjegla iz medvjedine kuće.
(T.S.)

Medvjedi su se sprijateljili sa Zlatokosom.
(M.P.)

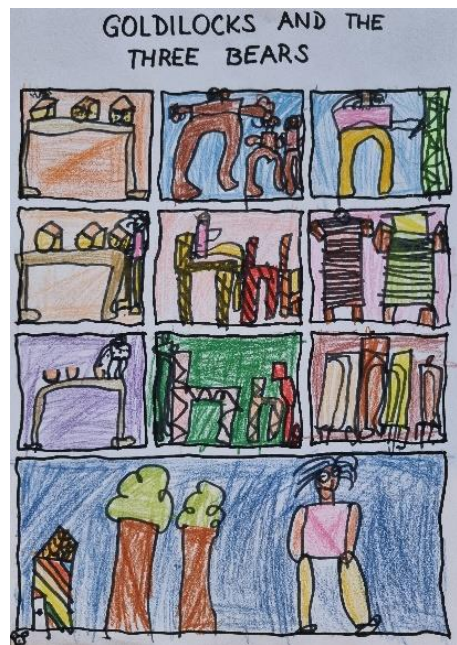
Igrali su se lovice medvjedi. (M.G.)

Zlatokosa šeece blizu cvijeća. (L.D.)

Zlatokosa se ispričala i njezin prijatelj mali medo i ona su se zajedno igrali i onda su tako živjeli sretno do kraja života. (F.G.)

Zlatokosa je bila pobjegla i onda kad su otišli opet u šetnju, ali onda je mislila da uđe, ali se sjetila da ju opet medvjedi ne preplašuju. (R.T.)

Kad je pobjegla zato jel se uplašila medvjeda. (N.Č.)

Onda je medo lijepo se otišao igrati u šumu. (T.E.)

Zlatokosa je pobjegla jako daleko iz kuće jer nije znala gdje ide i onda se izgubila i onda je bježala što brže je mogla da može nać svoju kuću. (A.Č.)

Ovo je kako se ispričala medi što nije znala da tamo oni žive i ispričala se sve što je ružno uradila. (I.Z.)

Zlatokosa je pobjegla i lovi leptiriće sa mrežom. (J.B.)

Zlatokosa je otišla u šumu i brala cvijeće. (D.A.)

Na kraju si Zlatokosa skuha večeru doma. (V.F.)

Zlatokosa i tri medvjeda se igraju zajedno u kući. (F.B.)

Zlatokosa je otišla od kuće i više nikad se nije vratila. (M.D.)

Zlatokosa je izašla iz kuće i onda je otišla u livadu brat cvijeće. (M.M.)

Na kraju je djevojčica pobjegla iz kuće, uplašila se jako. (M.M.)

Kad je Zlatokosa otišla iz kuće medvjedi su otišli na livadu. (N.B.)

Medvjedi su napravili od lišća ormar sa odjećom i od lišća i grančica mašne i štikle. (E.B.)

6.1.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo

Korošec (2015) navodi da kazališna sredstva izražavanja omogućuju djeci da izraze razumijevanje koje su oblikovali u priču na simboličan način – s lutkom, pokretom, verbalnim izrazom, plastičnim oblikovanjem, a možda konačno i kroz napisanu priču, i na kraju, predstavu.

Izrada štapnih lutaka i dramatizacija priče. Djeca izrađuju štapne lutke prema priči „Goldilocks and the Three Bears“ te nakon podjele uloga izvode dramatizaciju priče.

Prikaz 2. Štapne lutke iz priče „Goldilocks and the Three Bears“

U nastavku su prikazane aktivnosti za dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo koje su preuzete i prerađene prema priručniku „*Više od igre – ispričaj mi priču: dramske metode u radu s djecom*“ u kojem su opisane mogućnosti korištenja dramskih tehnika s djecom za priču „Maša i tri medvjeda“ (Bojović, 2013). Ovim aktivnostima nastojalo se produbiti dječje razumijevanje priče, promišljanje o likovima i njihovim postupcima i povezivanje sa vlastitim iskustvom djeteta.

Životinjski zvuci. Cilj ove aktivnosti je oponašanje glasanja i karakterističnih pokreta životinja. Odgojitelj djeci zadaje životinju, a djeca ju imitiraju kretanjem i glasanjem karakterističnim za navedenu životinju („cat, dog, cow, lion, bird, bear“).

Dramska tehnika zamišljeno putovanje. Djeca najprije prikazuju priču odigravanjem svake scene pojedinačno:

1. Medvjedi odlaze u šetnju
2. Zlatokosa ulazi u šumu
3. Isprobava kašu
4. Isprobava stolice
5. Isprobava krevete
6. Medvjedi se vraćaju i čude se

Nakon odigravanja pojedinačnih scena odabiremo scenu šume i detaljnije ju razrađujemo. Odabrana tema je zamišljeno putovanje „u šumu“. U dogovoru s djecom odaberemo godišnje doba i prema tome odredimo što će odjenuti, ponijeti na izlet, naglasimo važnost očuvanja okoliša - razgovaramo o tome što životinje rade u pojedino godišnje doba, kako će šuma izgledati u različitim godišnjim dobima, što ne smijemo činiti u šumi, što trebamo raditi s otpacima, kako se orijentirati. Djeca odgovaraju na sljedeća pitanja:

„Kako će šuma izgledati u različita godišnja doba?“

- Po zimi pada snijeg pa je drveće bijelo. (N.B.)
- Na jesen nema više zelenu boju nego narančastu, crvenu, žutu. (E.P.)
- U proljeće tek kreće rasti lišće na drvećima i kreće pozeleniti i onda kreće rasti još i cvijeće. U ljeto je lijepo vrijeme i sunčano i drveća imaju svjetlinu da ne uvene i jako je vruće. (R.T.)

„Što životinje rade u pojedino godišnje doba?“

- Moraju sakupljati hranu da mogu jest kada dođe jesen zato što nemaju šta jest kad je zima. (J.B.)
- U zimu medvjedi spavaju zimski san. Ptice kada bude zima odu u južne, toplije krajeve. Ptice ne moraju tražit hranu. (N.B.)
- U proljeće na drvećima bude cvjetići i okolo budu leptiri, bumbari, ose, pčele. (D.A.) I gusjenice tada više listova jedu. (T.S.)
- Na ljeto se neke životinje sakrivaju u hlad zato jer je vani prevruće i prejako sunce. (M.P.)

„Kako se orijentirati u šumi?“

- Trebaš pronaći list, čačalicu i vode i onda ti pokaže smjer di ide. Ili prema mahovini zato što pokaže sjever. (R.T.)
- Pratiš one kružice po drvetu. Ili tražiš po drvenim znakovima strelice. (D.A.)
- Pratiš zastavice. (N.B.)
- Tamo od kud si došo u šumu pratiš svoje korake i onda se vratiš nazad i tako drugi put postaviš. (T.S.)
- Kada pada kiša možeš umočiti čizmice u vodu i raditi tragove. (E.P.)
- Po crveno-bijelim krugovima, po njima znaš gdje ideš i kak se vratiti. Sa granama možeš nešto sagrađit veliko pa onda kad se vraćaš onda to vidiš i po tome se znaš vratit. Ja mislim ako imaš kartu i kompas. (L.Z.)

„Što ne smijemo raditi u šumi?“

- Palit vatru. (E.P.)
- Bacat smeće. Ne smijemo ubijat životinje i palit vatru jer možemo zapalit cijelu šumu. (D.A.)
- Ubijat životinje i brat cvijeće bez korijena i palit drva. Možeš navečer malu zato da te grije blizu rijeke. (L.Z.)
- Ne smijemo sjeći drveće, možda neka životinja je u drvetu pa posjećemo pa može i krcnut. (M.P.)
- Zato jer može bit jedna životinja u drvetu pa padne u vatru i uquine i mogu i druge životinje uginut. Moraš prvo iskopat rupu i stavit kamenje pa tek onda smiješ. (R.T.)

„Što trebamo raditi s otpacima?“

- Reciklirat. U plavi ide papir, a u zeleni staklo. (J.B.) U žuti ide plastika. (L.Z.) Smeđi je za biootpad. (D.A.)

Tumačenje likova. Radi boljeg razumijevanja priče raspravlja se o karakteristikama likova.

a) **Opis djevojčice.** Djeca opisuju Zlatokosu, njezine postupke i njezino ponašanje.

- Nije bila pristojna zato što je ušla u kuću samo da se odmori ili da pojede kašu, a mogla je to u svojoj kući. (A.L.)
- Htjela je vidjeti šumu i cvijet. Ona je bila dobra zato jer se medvjedima ispričala. (E.P.)
- Napravila je to bez pitanja. (M.P.)
- Imala je dugu kosu. (N.Č.) I zlatnu kosu. (E.P.)
- Kad su roditelji od medvjeda vidjeli da je Zlatokosa spavala oni su se naljutili. (M.G.)
- Nepristojno je ušla u nečiju kuću i bez pitanja pojela kašu. (V.F.)
- Bez pitanja je sjela na mali stolac pa ga je strgala. (N.Č.)
- Zlatokosa je jako osjetljiva na neke strašne stvari, kad je samo pobjegla od medvjeda. Nije bila pristojna zato što kad je sjela na stolac pa je puknuo i nije ga ni popravila. Na kraju je samo pobjegla bez da je rekla „oprostite što sam ušla u vašu kuću“. (M.P.)
- Ne znam kako su mama medvjedica i tata medvjed primijetili da je Zlatokosa sjedila u njihovim stolicama i njihovim krevetima, zato jer je strgan od bebe medvjeda stolac i jer je spavala na njegovom krevetu.
- Kad je Zlatokosa spavala i kad se probudila i kad su došli medvjedi mislim da je to bilo dobro da su ju preplašili zato što je onda otišla i nikad im više nije brljala po njihovim stvarima. (L.Z.)
- Zlatokosa se toliko uplašila da je pobjegla bez patika. (E.P.)

b) Opis medvjede obitelji. Djeca opisuju osobine medvjeda iz priče (humanizacija), kako su se ponašali i zašto, što su medvjedi radili. Zatim se djecu potiče na uspoređivanje medvjede obitelji s njihovom obitelji – zajednička šetnja, postavljeni stol, zajednički obrok. Djeca odgovaraju na sljedeća pitanja:

„Koje su osobine medvjeda iz priče? Kako su se ponašali i zašto, što su radili?“

- Bili su vani na zraku u šumi i igrali su se igre koje su lijepe i tako nekako. (Maks)

„Što vi radite sa svojom obitelji – idete li u šetnju i što volite raditi u prirodi? Jedete li za stolom zajedno kao i medvjedi iz priče?“

- Volim igrat igre, slušat priče, volim ić u šetnju. (N.B.)
- Ja uvijek idem s mamom i tatom planinarim. (M.G.)
- Kad je ljeto i kad je vruće uvijek se družimo i brinemo o prirodi. Ja i moja obitelj volimo saditi cvijeće i onda kad naraste onda ga dam svojoj baki. (F.G.)
- Kad je lijepo vrijeme uzmemo bicikl, a kad je kiša i nevrjeme idemo kući. Ponekad si nađem i prijatelja i igram se s njim. (R.T.)
- Ja volim tražit cvijeće i gledat kakvog su oblika, jednom sam ubrao jedan cvijet s korijenom i stavio sam ga u vaz. Jednom sam našao puno različitog cvijeća. Jednom sam išao na planinu i u restoran. Volim gledat cvijeće, drva koja su pala. I gledamo točke na drvetu da znamo put i onda kad dođemo igramo se u parkiću. Ja i mama jako volimo tulipane pa sam napravio tulipan od papira. (L.Z.)
- Volio sam hodati po nekoj drvenoj dasci. (V.F.)
- Ja sam nekad išla sa mamom i tatom u šumu, onda su mama i tata uzeli nešto za jest. (A.Č.)
- Ja volim sa mamom i tatom saditi cvijeće u vrtu ispred kuće. (M.D.)
- Mi smo preko vikenda išli smo se igrat u parkiću i tražili svakakvo cvijeće, spuštali se na tobogan, pa smo išli u lunapark i igrali se s loptom. (E.P.)
- Ja se volim igrati u parkiću i nekad nam tata kupi sokić i volim se spuštati na tobogan i ljuljati i nekad se volim igrati s prijateljicama. (I.Z.)
- Ja nekad uberem cvijeće sa korijenom za mamu. (E.B.)

Vruća stolica. Prikazana je dramska tehnika u kojoj dijete preuzima određenu ulogu i odgovara na pitanja druge djece (npr. ulogu Zlatokose – zašto nije poslušala mamu, zašto je ušla u tuđu kuću..., dijete medvjedić – kako se osjećao kad je vidio polomljenu stolicu, pojedenu kašu...).

a) **Vruća stolica – dijete u ulozi Zlatokose**

- Zašto si strgala stolac? (M.P.) *Bio je premal, pa sam sjeo na njega pa se odjednom strgo.*
- Zašto si pobjegla? (A.L.) *Zato što sam mislila da će me medvjedi pojesti.*
- Zašto si pojela kašu bez pitanja? (A.Č.) *Jer sam bila jako gladna.*
- Zašto nisi skuhalo kašu? (M.F.) *Zato što ne znam recept. I jer sam bila usred šume.*
- Zašto si ležala na krevetu? (L.Z.) *Jer sam bila umorna.*
- Zašto si ušla nepristojno u kuću? (D.A.) *Jer sam bila jako gladna i malo sam htjela odrijemati.*
- Zašto si mislila da će te medvjed pojesti? (M.G.) *Jer je opasan.*
- Zašto nisi kad se slomila stolica, zašto je nisi pokušala popraviti? (F.G.) *Pokušala sam popraviti ali se nije dalo.*
- Zašto si odmah otišla kad si vidjela medvjede, a možda si malo mogla pričati? (N.Č.) *Zato jer su bili preprestrašni.*
- Zašto si spavala u drugim krevetima ako si imala doma krevete? (E.P.) *Jer sam našla neku kuću i bila sam jako umorna.*

b) **Vruća stolica – dijete u ulozi malog medvjeda**

- Jesi se bio uplašio kada si vidio da ti je tvoj stolac strgan? (M.P.) *Da.*
- Jesi se bio uplašio kada si vidio da netko spava na tvom krevetu? (N.Č.) *Da.*
- Jesi se bio baš uplašio kada je netko pojeo tvoju kašu koju ti voliš? (E.P.) *Jesam.*
- Kako si se osjećao kad ti je netko potrgao stolac? (D.A.) *Tužno.*
- Jesi li se osjećao ljuto dok ti je netko pojeo kašu? (V.F.) *Nisam.*
- Jesi bio tužan kad ti je Zlatokosa provalila kuću? (A.L.) *Da.*
- Kako si se osjećao kad je sve ovo bilo? (N.Č.) *Čudno.*
- A zašto je tvoj tata složio stolicu? (M.F.) *Zato jer me voli.*

Djeca zaključuju da se ne smije dirati tuđe bez pitanja niti ulaziti u tuđe kuće i stanove.

6.1.3. Glazbeno stvaralaštvo

Slušanje klasične skladbe skladatelja A. Vivaldija: „Četiri godišnja doba“ služi kao poticaj za zamišljanje prirodnih pojava i onoga što djeca vole raditi u pojedino godišnje doba.

6.1.4. Plesno stvaralaštvo

Plesno stvaralaštvo razvijalo se kretanjem kroz prostor prema zadanoj tematici vezanoj uz godišnja doba. Naime, svako godišnje doba i vremenske pojave donose nova iskustva u kojima djeca mogu sudjelovati. Ovom pokretnom aktivnošću povezuje se utjecaj prirodnih pojava na ljude te kako određeni vremenski uvjeti određuju kako se prikladno odjenuti. Djeca se prisjećaju onoga što ih najviše veseli i što najviše vole raditi u pojedino godišnje doba te i to imitiraju kretanjem.

Nakon razgovora o godišnjim dobima i njihovim specifičnostima djeca pokretom imitiraju aktivnosti karakteristične za navedeno godišnje doba kroz nekoliko kategorija:

- vrijeme (weather: „It's rainy/windy/snowy/sunny!“)
- prikladna odjeća i obuća (clothes: raincoat, boots, jacket, hat, scarf, mittens, T-shirt, shorts, skirt, dress, sneakers, swimsuit)
- aktivnosti koje radimo u određeno doba godine (sports and activities).

JESEN:

- a) Odjeća i obuća („Put on your boots and raincoat!“)
- b) Vjetar, kiša („It's windy! It's rainy!“)
- c) Vjetar nas nosi posvuda („run“), skokovi „po lokvama“ („jump“)

ZIMA:

- a) Odjeća i obuća („Put on your shoes, coat/jacket, hat, scarf and mittens!“)
- b) Snijeg („It's snowy!“)
- c) Skijanje, klizanje, pravljenje snjegovića (skiing, sliding, making a snowman)

PROLJEĆE:

- a) Odjeća i obuća („Put on your T-shirt, shorts/skirt, dress, sneakers!“)
- b) Sunčano vrijeme („It's sunny!“)
- c) Posadili smo cvijeće, zalijevamo ga, letimo kao pčela s cvijeta na cvijet, kao leptir, ptica („bee, butterfly, bird“)

LJETO:

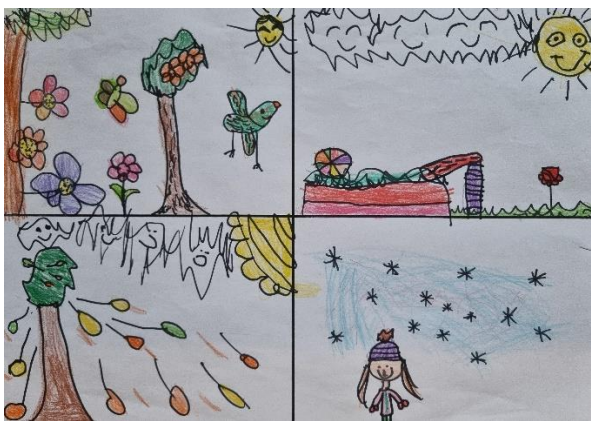
- a) Odjeća i obuća („Put on your swimsuit, sunglasses, hat!“)
- b) Sunčano i vruće („It's very hot!“)
- c) Plovimo brodom, plivanje, ronjenje, sunčamo se, tražimo školjke („travelling by a boat, swimming, snorkeling, sunbathing, searching for seashells“)

6.1.5. Likovno stvaralaštvo

Nakon slušanja skladbe A. Vivaldija: „Četiri godišnja doba“ djeca dobivaju papir podijeljen na četiri jednaka dijela kako bi u prikazala specifičnosti svakog pojedinog godišnjeg doba. Promišljanje i izražavanje na ovaj način omogućuje im shvaćanje povezanosti ljudi s prirodom te važnosti očuvanja prirode prisjećajući se svojih navoda o tome kako će šuma izgledati u različita godišnja doba, što životinje rade u pojedino godišnje doba, što ne smijemo činiti u šumi te onoga što vole raditi u prirodi. Ovom aktivnošću uočavaju sličnosti i razlike te uočavaju povezanost između prirodnih pojava te prilagodbe biljnog i životinjskog svijeta na promjene, promišljaju i prisjećaju se vlastitog iskustva, vlastitog doživljaja pojedinog godišnjeg doba i aktivnosti koje najviše tada vole raditi, dakle svega onoga što je za njih značajno. Također, prisjećaju se svojih navoda o vremenskim uvjetima i prirodnim pojavama, prikladnoj odjeći i obući vremenskim uvjetima i aktivnostima koje su imali prilikom ponovno proživjeti kretanjem u prostoru. Likovni prikaz omogućuje im da vizualno prikažu svoje misli i osjećaje te izraze svoje doživljaje.

Prikaz 3. Crtež prema slušanju skladbe A. Vivaldi: „Četiri godišnja doba“

6.1.6. Novi mediji

Djeca sudjeluju u odabiru i osmišljavanju scenografije za izradu filma stop animacijom. Pritom koristimo neke već postojeće lutke, igračke i materijale, a neke su djeca izradila. Prisjećajući se tijeka priče pokreću lutke i mobitelom je slikaju mnogo scena koje služe za izradu filma.

Prikaz 4. Izrada filma stop animacijom – ključne scene

6.2. Obrada slikovnice „Draw me a star“ (Eric Carle)

6.2.1. LITERARNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• Osmišljavanje priče prema pojmovima na kamenčićima
6.2.2. DRAMSKO-SCENSKO I LUTKARSKO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• Dramsko-scenski prikaz priče uz korištenje rekvizita
6.2.3. GLAZBENO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• Obrada pjesme „Twinkle, twinkle little star“• Slušanje klasične skladbe „Twinkle, twinkle little star“ – 12 varijacija (W.A. Mozart)
6.2.4. PLESNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• Slobodno plesno izražavanje prema pojmovima iz priče („krećemo se kao“)
6.2.5. LIKOVNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">• Oslikavanje zvijezda temperama• Slikanje temperom po uzoru na likovne umjetnike „The Starry Night“ (Vincent Van Gogh)• Slobodno slikanje temperom tijekom slušanja skladbe „A Little Night Music/Mala noćna muzika“ (W.A. Mozart), „Moonlight Sonata/Mjesečeva sonata“ (Beethoven)• Slikanje pojmova iz priče temperama po uzoru na ilustratora Erica Carlea
6.2.6. NOVI MEDIJI	<ul style="list-style-type: none">• Izrada zajedničke digitalne slikovnice u PowerPointu od dječjih likovnih radova

6.2.1. Literarno stvaralaštvo

Osmišljavanje priče prema pojmovima na kamenčićima. Djeca od 14 ponuđenih kamenčića oslikanih pojmovima iz priče odabiru nekoliko kamenčića i osmišljavaju vlastitu priču te prikladan naslov priče. Dječje priče navedene su u nastavku.

Prikaz 5. Oslikani kamenčići prema priči „Draw me a star“

„Ples oblaka“

Bio je jedan **cvijet** koji je prvi put vidio **dugu**. I onda mu se učinilo zašto je bilo toliko mračno odjednom. I onda je vidio jednu **zvijezdu** na nebu. I onda je vidio jedan **oblak**. I taj oblak je bio kralj plesova i otplesao je najbolji ples na cijelom nebu. I onda kad se noć spustila cvijet je ošao gore u nebo i onda je upoznao tog najboljeg plesača neba i onda su zajedno bili sretni i živjeli skupa. (F.G.)

„Kako su životinje pogledale svijet“

Jednom davno bila je jedna **kuća**. U toj kući je bio **pas**. I onda je on izašao iz te kuće i vidio je **drvo**. Ubrio je maline i jabuke i pojeo ih je. I onda je ugledao **sunce** i rekao sam sebi: „Kako lijepo sunce“. I onda od **kiše** i sunce je znao on da se stvori **duga**. I onda je dugo u noć gledao dugu. I onda je ugledao **zvijezdu**, i onda je dugo gledao zvijezdu kak je lijepa. Ugledo je **oblak** i reko kak je lijep oblak. (M.M.)

„Slikar koji voli crtati“

Slikar je htio nacrtati **dugu** i onda je nacrtao dugu. Onda je duga htjela nacrtati **sunce**. Onda je sunce htjelo slikaru da nacrtaju **noć** koja je jako strašna. Onda je slikar zamislio sam nacrtati jedan **cvijet** koji želi. Onda je htio lijepu lijepu **zvijezdu** nacrtati. Htio je nacrtati **muža i ženu** koji su zaljubljeni zajedno. Onda su oni željeli da slikar nacrtati **mjesec**. (A.Č.)

„Priča o prirodi“

Jedan prekrasan dan je bio i bio je lijepa **kuća**. U toj kući su živjeli jedan **muž i žena** i sa **psićem**. I onda su muž i žena otišli prošetati. I onda kada su prošetali vratili se doma i onda je pala **noć**. Imali su jednu jako lijepu **mačku**. I onda je pao mrak. I onda su muž i žena malo sjeli pokraj te male kuće i lijepe i onda su malo brojali **zvijezde**. I onda dok im se nije spavalo pao je mrak i **mjesec** je sjajilo. I onda su tako bili i brojali zvijezde sve dok nije pao totalni mrak i onda su otišli u krevet spavati. Živjeli su lijepo i sretno. (M.P.)

„Čarobna čarolija mraka“

Bio je **sunčan** dan i narastao je veliki **cvijet**. Drugi dan iz njega je izašao **leptir**. Taj leptir letio je nakon što nije došao do **kuće** i onda je ušao u kuću kroz prozor. I onda je tamo bila **mačka i pas, muž i žena**. Nakon toga je bio **mrak**. (I.Z.)

„Sretni maca i psić“

Jednom davno živjeli su jedna **djevojčica i dječak** i hodali su po šumi i vidjeli su **psića i macu** i išli su ih udomiti. (N.B.)

„Život lijepog“

Jednom su bili **muž i žena** koji su ušli u **kuću** i onda su opet izašli iz kuće i onda su šetali, šetali, i onda su našli **mačku**. I onda su je udomili pa su je vratili u **kuću** pa su nastavili šetat. I onda su našli jedno **drvo** pa su ga mislili otkopat i staviti pored njihove kuće. I onda su vidjeli **dugu** i jako su se veselili. I onda je došlo i **sunce** pa su vidjeli i sunce i onda su otišli u kuću i bili su sretni do kraja života. (M.M.)

„Pas u šumi“

Jedna djevojčica i dječak su išli u **kuću** pa su izašli. Išli su u šumu pa su onda vidjeli **leptira**. Onda su vidjeli **dugu** pa su onda vidjeli **psa**. Onda su ponijeli psa doma jer je taj pas bio izgubljen. (N.W.)

„Priča o kući“

Bila jednom davno jedna **kuća**. Iznad je letjela **ptica** i pored kuće je bilo **drvo** i onda je došo pas i pokušao se penjati na drvo i onda je došla **noć** i **zvijezda** i onda je narasao **cvijet**. (D.A.)

„Čovjeki kako vide sve na planetu“

Prvo je došla **zvijezda** pa je onda došlo **sunce** pa je došla **kiša**, pa je došao **pas** i želio je ući u kuću. Onda je **mačka** nakon što je pas ušao i želio je ganjati, onda je mačka otišla iz kuće i onda su je vidjeli neki **čovjeki** i uzeli je i udomili je, pa su vidjeli **leptira** i umjesto toga su otišli i udomili mačku u nekoj kući umjesto leptira i pustili ga. Onda je leptir vidio neki cvijet i sjeo na njega. I onda je poslije što je sjeo on na njega počela kiša padati. I onda je nakon kiše padala noć. I onda je došao mjesec i pitao „Hoćeš li se igrati sa mnom?“ i mačka je odgovorila ne. Onda su ponovno oni čovjeki došli i htjeli su udomiti **pticu** i onda su ju udomili pa su udomili **psa** i pa su malo gledali **zvijezde** i onda su malo vidjeli kako opet **sunce** ide. I onda je ponovno pala **kiša** i još uvijek je imalo sunce pa još uvijek je imala **duga**. Pa su onda pogledali leptira i došao je na njihov nos. I onda su vidjeli **mjesec**. I onda je otišla ptica predaleko pa su je malo gledali i onda su ponovno vidjeli zalazak sunca. (V.F.)

„Kuća di se grije“

Jedan **dječak** dok je bio kod **drveta** koje je jako davno zasadio i onda je uzeo jabuke i prodavao ih je dok nije dobio dovoljno novaca da dobi drva i cigle da si napravi **kuću**. (R.T.)

„Tamna noć provali Sunce“

Dječak i djevojčica jednog dana su otišli u prirodu da gledaju **cvijeće**. Napokon je došlo vrijeme da odu **kući**. **Mjesec** je već došo i **zvijezde** sjaje. Došli su **oblaci** i **sunce** je napokon opet zasjalo. (A.L.)

„Pas je pronašao dugu“

Pas je išao malo u šetnju i onda je ugledao **dugu**. I onda su došli oblaci puni **kiše**. I onda kad se spustila **noć** pas je vidio jednu **zvijezdu** i pitao ju da li me možeš odvesti **kući** i zvijezda ga je odvezla do kuće. (J.B.)

„Sjajna noć“

Bila je noć. **Mjesec** je bio dignut dok je noć sjala. **Maca** je bila blizu **cvijeta**. Onda je **ptica** proletjela pokraj njih. Maca ju je pokušala uhvatiti, ali baš i nije uspjela. A **oblaci** su potamnili. (E.B.)

„Nebo protiv Sunca“

Dječak i djevojčica htjeli su **kuću**. Onda im je slikar naslikao kuću. Ali htjeli su i **psa** pa su onda kupili psa. Djevojčica je htjela **macu** pa su onda uzeli macu. Ali trebalo je njima malo **sunca**. I onda je došlo sunce i **oblaki**. (E.P.)

„Slikar napravio mjesec“

Duga je rekla na napravi **mjesec**. Slikar je napravio mjesec. Mjesec je napravio **sunce**. Sunce kaže napravi **mačku**. Mačka kaže da napravi **mrak**. Slikar je napravio mrak. Mrak kaže nacrtaj sve. (M.F.)

„Oblak“

Prvo je bila **noć** pa je došo **mjesec**. Onda su **muž i žena** spavali. Došle su **zvjezdice** u zraku. Došlo je jutro pa je došlo **sunce**. Došo je **oblak**. I onda je počela padat **kiša** pa su hodali vani s kišobranom. Onda je prestala kiša i bila je tamna noć i došao je opet mjesec. (N.Č.)

„Kako je biti na toplom“

Leptir kad je bio na **stablu** i htio je znati kako je biti na zraku, u **oblaku**. On je došo do crne, tamne **noći** i njemu nije bilo ugodno stati, biti blizu **oblaka** jer je padala **kiša**, a kad je bio u gnijezdu u svom stablu onda mu je bilo puno ljepše. (T.S.)

„Leptir i zvijezda“

Jednom davno **leptir** je bio u **kućici** na **drvetu**. Onda je vidio lijepe **zvijezde** i onda je ugledao jedan lijepi **cvijet** koji je izgledao kao ruža. Ubrao ga je i onda je taj cvijet uvenuo. Onda je došla **maca** i pojela leptira. (T.E.)

„Djevojka, dečko i kuća“

Slikar je nacrtao **zvijezdu**. Onda je zvijezda rekla nacrtaj mi **oblake**. Onda je slikar nacrtao oblake. Onda je oblak rekao slikaru: „Slikar napravi mi **sunce**“. Slikar je napravio sunce.(M.D.)

„Mačka koja voli živjeti sa svojom kućom“

Bila je **mačka**. Ona je vidjela **leptira**. Zabunila se u njega pa ju je leptir dotaknuo pa je ona išla spavat. Zatim je leptir stvorio **dugu** pa je **papiga** letila oko duge. **Pas** je lajao oko **kuće**, a **cvijeće** je raslo. (F.B.)

Prvo je došla **ptica** i poslije toga je došla **pas**. Poslije pasa je išlo **drvo** i onda je poslije drva išla **kuća**. Poslije kuće je išla **maca**. (L.D.)

Jednom davno bio je jedan **cvijet** i onda je jedan **dječak** došo i vidio baš lijepi lijepi cvijet i onda ga je iščupao i dao svojoj prijateljici, i onda je reko izvoli i pitao kako se zoveš i ona je odgovorila kako se zove. Onda je djevojčica pitala kako se on zove i on je isto rekao. (M.G.)

6.2.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo

Prema slikovnici s djecom je pripremljen dramsko-scenski prikaz priče uz korištenje rekvizita (štafelaj, paletu, kist, likovne radove). Prema radnji priče podijeljene su uloge. Jedno dijete ima ulogu slikara, a ostala djeca individualno dolaze do slikara i zadaju mu što da im naslika npr. „Draw me a star“, a zatim sva djeca zajednički imaju ulogu pripovjedača „And the artist drew a star. It was a lovely star.“ Na taj način djeca izvode dramaturgizaciju priče na engleskom jeziku koristeći svoje likovne radove kao rekvizite.

6.2.3. Glazbeno stvaralaštvo

Obrada pjesme „Twinkle, twinkle little star“

Pjevanje pjesme na engleskom i hrvatskom, a zatim i pjesme „Alphabet song“ koja ima istu melodiju. Zaključujemo kako je istu pjesmu moguće pjevati na različitim jezicima, ali i kako je moguće na istu melodiju osmisliti različite pjesme.

Slušanje klasične skladbe „Twinkle, twinkle little star“ – 12 varijacija (W.A. Mozart)

Slušanje skladbe pri čemu se naglašava ponavljanje iste melodije na različite načine te zaključujemo kako ista melodija izvedena na različite načine donosi drugačiji doživljaj.

6.2.4. Plesno stvaralaštvo

Slobodno plesno izražavanje prema pojmovima iz priče („krećemo se kao“)

Tijekom ponovnog slušanja skladbe „Twinkle, twinkle little star“ – 12 varijacija (W.A. Mozart) djeca improviziraju kretanje prema zadanim uputama „krećemo se kao zvijezda, sunce, drvo, čovjek, kuća, pas, mačka, ptica, leptir, cvijeće, oblak, duga, mjesec“).

6.2.5. Likovno stvaralaštvo

Prikaz 6. Oslikavanje zvijezda temperama

Prikaz 7. Slikanje temperom po uzoru na likovne umjetnike V. Van Gogh: „The Starry Night“

Prikaz 8. Slobodno slikanje temperom tijekom slušanja skladbe prema skladbi „A Little Night Music/Mala noćna muzika“ (W.A. Mozart)

Prikaz 9. Slobodno slikanje temperom tijekom slušanja skladbe prema skladbi „Moonlight Sonata/Mjesečeva sonata“ (Beethoven)

Slikanje pojmova iz priče temperama po uzoru na ilustratora Erica Carlea. Djeca promatrajući ilustracije Erica Carlea slikaju pojmove iz priče (star, sun, tree, woman and man, house, dog, cat, bird, butterfly, flower, cloud, night, moon) koje se koriste za dramsko-scenski prikaz priče i izradu digitalne slikovnice u PowerPointu.

6.2.6. Novi mediji

Prikaz 10. Izrada zajedničke digitalne slikovnice u PowerPointu od dječjih likovnih radova

*Draw me a bird,
said the cat.*

*Draw me a butterfly, said
the bird.*

*Draw me a flower,
said the butterfly.
And the artist
drew red and
yellow and blue
and purple flowers.*

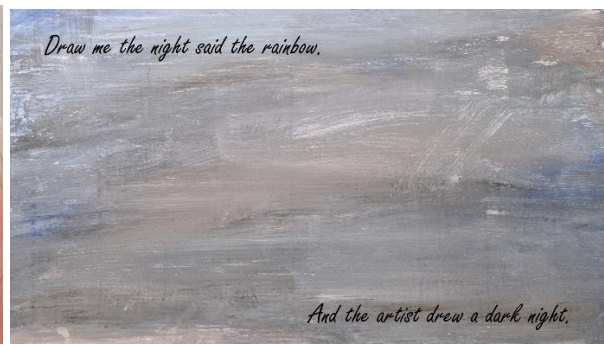
*Draw us a cloud, said
the flowers.
And the artist drew
clouds heavy with rain.*

Draw me the night said the rainbow.

And the artist drew a dark night.

*Draw me the moon, said
the night. And the artist
drew a full moon.*

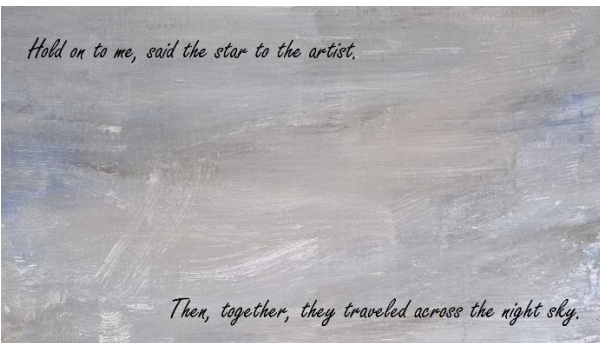

*Draw me a star, said the moon.
Down, over, left, and right,
draw a star, oh so bright.
It was a good star.*

Hold on to me, said the star to the artist.

Then, together, they traveled across the night sky.

6.3. Obrada slikovnice "I see a song" (Eric Carle)

6.3.1. LITERARNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">osmišljavanje vlastite priče prema glazbi iz slikovnice „I see a song“
6.3.2. DRAMSKO-SCENSKO I LUTKARSKO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">izrada lutaka i prikaz vlastite priče dramatizacijom
6.3.3. GLAZBENO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">slušanje skladbe iz slikovnice „I see a song“
6.3.4. PLESNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">slobodno plesno izražavanje uz glazbu iz slikovnice „I see a song“
6.3.5. LIKOVNO STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none">crtanje svoje osmišljene priče
6.3.6. NOVI MEDIJI	<ul style="list-style-type: none">izrada digitalne slikovnice u digitalnom alatu <i>storyjumper</i>

Kao što i sam naslov govori, ova slikovnica prenosi ideju povezivanja glazbe i vizualne umjetnosti. Po uzoru na slikovnicu u kojoj Eric Carle prikazuje što sve vidi pred očima slušajući pjesmu, djeca su imala priliku zamisliti svoju vlastitu priču prema slušanju glazbe te ono zamišljeno prenijeti riječima, pokretom, plesom i likovnim stvaralaštvom.

6.3.1. Literarno stvaralaštvo

Djeca su osmišljavala vlastitu priču prema glazbi iz slikovnice „I see a song“. Pritom imaju potpunu slobodu prilikom odabira tematike. Aktivnost je provedena tako da djeca prepričavaju odgojitelju svoju zamišljenu priču te daju naslov svojoj priči. Prilikom davanja naslova neku je djecu bilo potrebno usmjeriti da promišljaju o temi svoje priče i o motivima koji su se pojavljivali te da bi naslov trebao biti povezan s onim o čemu se u priči govori.

6.3.2. Dramsko-scensko i lutkarsko stvaralaštvo

Djeca prema svojoj priči izrađuju lutke koje im služe za prikaz vlastite priče dramatizacijom. Samostalno odabiru što im je potrebno da bi svoju priču prikazali ostalima. Pritom kod djece osvještavamo da likovi u priči mogu biti ljudi, životinje, biljke ili neki izmišljeni likovi poput čudovišta.

6.3.3. Glazbeno stvaralaštvo

Slušanje skladbe iz slikovnice „I see a song“ služi kao poticaj za zamišljanje svoje priče. Djeca su se opustila i zamišljala priču koju vide pred očima, a koju će kasnije prikazati crtežom i ispričati radnju svoje priče.

6.3.4. Plesno stvaralaštvo

Glazba iz slikovnice „I see a song“ služila je i kao poticaj za slobodno plesno izražavanje.

6.3.5. Likovno stvaralaštvo

Nakon slušanja i zamišljanja djeca su crtežom prikazala svoju zamišljenu priču.

6.3.6. Novi mediji

Dječje priče i ilustracije stavljene su u zajedničku digitalnu slikovnicu izrađenu u digitalnom alatu *storyjumper*.

Prikaz 11. Dječji likovni radovi nastali na temelju vlastite osmišljene priče

1) „Potapljanje brodova“

Ja sam mislio da se dva brodova krenu boriti i onaj koji pobijedi ono može uzet dijelove neke drugačije da napravi novi brod. (R.T.)

2) „Maca se bila izgubila“

Ovdje je jedna šuma i ovdje je jedna kuća u šumi i tu je bio jedan čovjek koji je htio uć u kuću. A on je imao macu u stanu i ona se bila izgubila. Kad je negdje hodao tražio ju je pa ju je pronašao kod kuće. Dok su to radili ja sam nacrtao note zato da glazba svira. Ovdje je bio medo u šumi koji kad je gitara padala prema dolje medo ju je htio uhvatit ali nije uspio. (J.B.)

3) „Dječakova kuća“

Zamišljao sam da je neki dečko hodao šumom i onda je ubrao cvijet i onda ga je stavio u vazu i onda je vidio kozu i nastavio je šetat i onda je vidio konja i vratio se kući. (M.M)

4) „Medo koji svira violinu“

Jednom davno je bio jedan medo i on je volio jako svirati violinu. I otišao je u šumu da svira violinu. (N.B)

5) „Kućni ljubimci“

Ribice su plivale i onda je maca i papiga preplašila psa i onda su ribice iskočile iz vode i onda je miš došao u svoj vrtuljak, a mace su izašle iz košare, a kornjača se čudi. (N.Č)

6) „Kućni pas“

Bila je jedna kuća i ta kuća je imala psa i onda je iz šume došao smeđi medo. I onda su ljudi posadili drvo. (D.A.)

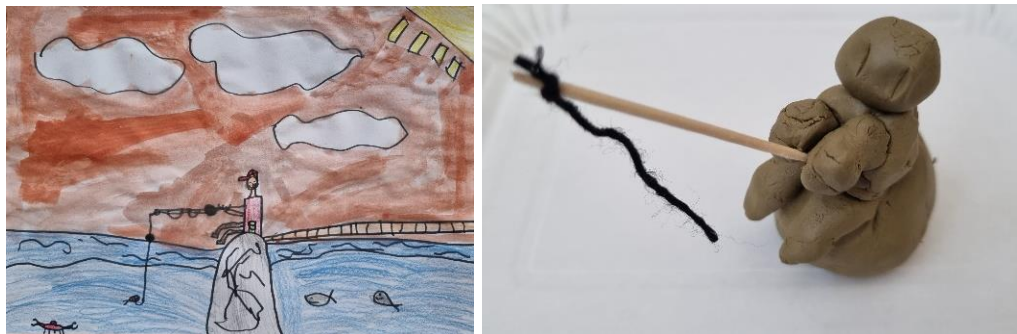
7) „Brod na moru“

Bilo je 25 stupnjeva i brod je pluto na moru. I onda je došo robot Smoto i sunce je tako jako sjajilo da je postalo 100 stupnjeva. Smoto je pjevo na prozoru. Nebo je postalo jako plavo, a riba je uginula u vodi. Brod je otišo pogazit morskog psa, a pijesak je otišo u vodu. I onda se cijeli pijesak istreso na ribe i ribe su bile pod pijeskom. Na kraju došo je Smoto u brod i sa brodom je došo do daleke planine sa sjevernim medvjedom. (A.L.)

8) „Pecanje“

To sam ja kako sam otišao na kamen da pecam ribe i to je zato što smo danas imali ribu sa krumpirom. (L.Z.)

9) „Corgi-kraljevski pas“

Corgi-kraljevski pas lovi mačku pa je onda maca ušla u jedan kamion di su sve prave mace i onda su corgiji vidjeli „eno mace“ i išli ju spasit i onda su se htjeli s njima igrat lovice i lovit i dalje. (E.B.)

10) Ja sam nacrtao čovjeka što pjeva. On se vozi u brodu blizu nekog broda i onda su došli valovi. Onda smo bili daleko od ljudi od plaže i onda su se okrenuli pa su išli natrag na svoj put i onda kad su se vratili su išli natrag iz broda pa su išli na piće. (L. D.)

11) „Priroda balerina pleše“

Ja sam zamišljala prirodu gdje je jedna djevojčica balerina po travi plesala po maslačcima i lijepo drveće je bilo, ljubičasto drveće, žuto, i bila je noć i dok je plesala. (A.Č.)

12) „Izgubljeni pas na travi“

Ja sam zamislila da smo mi u kući kroz prozor smo vidjeli mladi mjesec i onda smo još vidjeli mamu zvijezdu, tatu zvijezdu, brata zvijezdu, seku zvijezdu i bebu zvijezdu i onda smo izvadili novce pa smo njima pokazali novce pa su bili mladi pa smo vidjeli psa, pa smo izašli iz kuće, pa smo ga pokupili, pa smo ga počeli zvati Roks. (N.W.)

13) „Disneylandova čarolija“

Jedan dan je živjela jedna mala djevojčica po imenu Adelaide. Ta djevojčica je htjela ići u dvorce kraljevstva. Ta curica je jedan dan sa svojom obitelji otišla u Disneyland i vidjela je puno likova iz crtića. Onda je otišla sa roditeljima u dvorac i pošto nije vidjela baš puno princeza htjela je otići u dvorac prave princeze. I onda kad je vidjela koliko je taj dvorac velik zamislila je da je ona princeza. U svojim mislima željela je vidjeti vile i čarobnjake i leteće ponije, a čak je htjela vidjeti i Palčicu i malog Palčica. Kad je uskočila u svijet bajki vidjela je čaroliju po cijelom nebu. Ta čarolija je bila dokaz ljubavi. Došla je jedna vila na cvijet ispred nje. Onda sve njezine želje što je htjela su joj se ispunile. Vozila se letećim vlakom umjesto letećeg ponija. Njezine sve želje su se ispunile i onda su živjeli sretno do kraja života u Disneylandu. (F.G.)

14) „Sirena i princeza“

Mama i tata koji su imali dijete su vidjeli sirenu pa ih je ona pitala da li oni hoćeju postat sirene i onda su oni rekli hoćemo postat sirene pa im je sirena rekla „Pipnite moju krunu sa prstom“ i onda su oni postali sirene. Onda je ona kuća koju su oni kupili se pokrila morem. Voda je bila visoka do krova. Onda su oni živjeli u vodenoj kući sa sirenom i imali su sve što im treba. Onda su živjeli sa sirenom kraljicom. Onda je njihov muž učinio da imaju čaroliju pa su onda dobili moći i onda je došla princeza Pepeljuga i vidjela da su svi oni postali sirene i onda je ona postala sirena. (M.D.)

15) „Jezero balerina“

Prvo je jedna balerina bila u jezeru, i ona se samo po noći iz jezera pojavi. Jednu noć kraljević je bio pored tog jezera i onda je postala bit noć i onda je ta balerina izašla iz jezera i onda se taj kraljević zaljubio u nju i ona u njega i onda su se na kraju ovjenčali. I onda su oni kad su se jako zavoljeli rodili bebu, a ona je bila djevojčica i zvala se Dora. (I.Z.)

16) „Velika bajka umišljene princeze“

Bio je princezin rođendan i onda je došla zločesta vještica koja je uzela kralja i kraljicu pa je princeza pokušala spasiti kralja i kraljicu pa su onda nju stavili u zatvor i princeza je pobjegla iz zatvora, vidjela je princa pa su se vjenčali. Onda je princeza rodila djecu i živjeli su sretno do kraja života. (E.P.)

17) „Pozornica pjesma“

Ja sam zamislio kako su svirači jedan sa violinom, a jedan sa frulom svirali glazbu. I zamislio sam kako su oni bili na predstavi i kako im je žiri dao dobre glasove i da su pobijedili. To je ta zvijezda, iza te zvijezde izađe pravi pehar. (T.S.)

18) „Lav jede životinje i zmaj riga vatru“

Lav je želio pojesti meso pa nije vidio meso pa je ostao gladan pa se on naljutio. Vidio je onda zmaja pa ga je ugrizao. Onda se zmaj naljutio i onda je lav pobjegao. Onda je vidio ptice pa ih je želio pojesti. I onda su otišli previsoko iznad oblaka i onda je počela padati kiša i onda se on sakrio iza velikog drveta. I onda se zmaju ugasila vatra i onda je zapalio novu vatru pa je otišo u špilju nešto vidjeti i onda je vidio neku patku koja je onda izašla iza njega. Zmaj je bio brži od patki, a on to nije znao da su patke tako brze. I onda je došao puž koji je imao šiljke, a patka je onda mislila kako su puževi tako brzi. Puž se pravi onda važan prema patkama, a stvarno je brz. Onda je neki čovjek došao i podragao tigra. Onda je lav vidio tog čovjeka i poželio ga pojesti, ali ga je polizao, a on se obrisao od njegove sline u drvo. A to je bilo svjetleće drvo. I onda su se ptice vratile i onda ih je lav ponovno želio pojesti, a one su ponovno otišle pa je ponovno počela kiša i onda je došlo sunce i onda je došla duga. I onda je mislio lav da je taj čovjek pun mozga, a ne mesa. I onda je bar jednu pticu pojeo. I onda je došla ponovno duga. Taj čovjek je nahranio lava mesom. I onda je mislio da je od mozga to meso i onda ga je svejedno pojeo i fino mu je bilo. (V.F.)

19) „Koncert leptirića“

Jednom davno bila je jedna curica i onda je upoznala drugu curicu i onda su napravili zajedno piknik i lovile leptiriće, ali nisu imale uže pa nisu mogle skuhat leptirića, a nisu imali ni lonac i onda su otišli šetat. (M.M.)

20) „Drvo i suncokret“

Jednom davno živjelo je jedno drvo koje je imalo oči, nos i usta, a nebo je bilo puno prašine jer je bila magla. I onda je drvo ugledalo krasni cvijet koji je zvalo suncokret. I drvo je pitalo suncokreta „Zašto si toliko žut?“. Onda je suncokret rekao „Zato što sam suncokret“. I onda su se lijepo počeli igrati zato što su postali prijatelji. I onda oni su se igrali skrivača, i onda su se igrali lovice. Onda je bila noć pa su se po cijele dane i noći igrali zajedno. Ali onda je nestala voda. I onda nisu imali šta popiti za vodu. Ali onda nije imalo kuće zato što se nisu mogli micati zbog korijena. Onda jedna curica je došla i odrezala sve korijene i onda je ona iščupala to drvo, a nije znala da je živo. I onda je došla njezina prijateljica koja se zvala Marija. Onda su iščupali to drvo, a drvo nije znalo jesu curice otišle pa se pomaknulo i curice su otišle. I onda su uspjeli naći jednu kuću pa su popili vodu. I onda nije imala ni hranu pa su morali nešto uzeti u kući kad su već došli. Ali došla je i curica jer je ona tamo već živjela i onda se prepala pa je izišla van zato što su ju dugo zadržavali. Onda su prvo suncokreti izašli van i odmorili se na jednom drvu, a to drvo je isto bilo živo al se nije htjelo igrati. I onda su se ustali i krenuli dalje. (T.E.)

21) „Ja i tata plovimo“

Ja i tata smo plovili brodom jer smo kao morali ići na važan put jer smo morali žuriti jer nam je bilo hitno. Onda smo išli na važan sastanak jer je tata morao raditi pa je trebao pomoćnika pa je pitao šefa jel ja mogu ići s njim raditi. I onda je šef njegov odgovorio da budem ja bio, a tata je rekao „Ajde sine, možeš raditi ali budi oprezan, možda se ogrebeš, ali ja ti mogu pomoći.“ (M.G.)

22) „Priroda za sprijateljiti“

Jednom davno je čarobnjak živio u velikoj šumi. Imao je ruksak za stvari. U njemu je bilo mlijeko, voda, malo hrane i nešto. I onda je došlo neko čudovište i imao je dijamant u ruci i čudovište je htjelo njega uzet, ali nije uspio pa je pustio vatru, ali čarobnjak je bio spretan pa je izbjego. Onda je došlo još tri čudovišta i onda su ta tri čudovišta htjela dijamant, ali to zadnje je došlo i izletilo samo. I onda kak je izletilo, a bilo je malo manje i onda je samo prošlo kroz čarobnjakove noge. Čarobnjak se malo poskliznuo i pao. Onda je došao jedan mali zeko i htio je odmaknuti ta čudovišta, ali nije uspio zato što je bio jako mali. Došao je jedan mali robotić u pomoć. I robotić je bio mali, ali te male metke za uspavlivanje ih je upucao i uspavao ih je pa su čarobnjak, taj mali robot i taj mali zeko pobjegli u čarobnjakovu kuću, ali kuća je bila čvrsta od drveta pa su ju probali probiti sa vatrom, ali nisu uspjeli jer nisu vidjeli tipku za otvaranje. Probali su sa vatrom i samo su zagorili. Taj čarobnjak, mali zeko i mali robot su zaglavili u kući zato što su čudovišta povatrla gumb i imali su vrata koja su iste bile boje kao i ta kuća, ali su čudovišta zaokružila tu kuću i onda su izašli gore. Čarobnjak je imao mali balkon i skočio je s malim zekom i malim robotom i onda su čudovišta svi ušli drugim smjerom i onda je čarobnjak imao mali podrum. Ušli su u taj mali podrum. Mali je prolaz bio. Kad su došli dolje zeko i taj mali robot kolika je ta prostorija dole ogromna i nisu vidjeli da je jedno čudovište imalo dijamant na repu. I onda su potrčali za njim. I onda je to malo čudovište gurnulo tog malog robota i pao je i boljelo ga je. Pa su onda pomogli čarobnjaku taj mali zeko i onda se legao u krevet i malo odmarao . I onda je prošlo mu do sutra. I tako su ta čudovišta rekli čarobnjaku, zeki i robotu da neće više biti tako zločesti prema njima i sprijateljili su se. (M.P.)

Digitalna slikovnica „Moja zamišljena priča“ izrađena u digitalnom alatu storyjumper. Sve navedene dječje priče i njihove ilustracije poslužile su za izradu zajedničke digitalne slikovnice u digitalnom alatu *storyjumper* koja je prikazana u nastavku. Digitalna slikovnica oblikovana je tako da se s lijeve strane nalazi naslov i radnja priče te inicijali autora, te je odabrana pozadina teksta koja odgovara tematici priče, a s desne strane nalazi se dječja ilustracija priče.

Prikaz 12. Digitalna slikovnica „Moja zamišljena priča“ izrađena u digitalnom alatu *storyjumper*

<p>Ja sam nacrtao čovjeka što pjeva. On se vozi u brodu blizu nekog broda i onda su došli valovi. Onda smo bili daleko od ljudi od plaže i onda su se okrenuli pa su išli natrag na svoj put i onda kad su se vratili su išli natrag iz broda pa su išli na piće. (L. D.)</p>		<p>PECANJE To sam ja kako sam otišao na kamen da pecam ribe i to je zato što smo danas imali ribu sa krumpirom. (L.Z.)</p>	
<p>POTAPLANJE BRODOVA Ja sam mislio da se dva brodova krenu boriti i onaj koji pobijedi ono može uzet dijelove neke drugačije da napravi novi brod. (R.T.)</p>		<p>BROD NA MORU Bilo je 25 stupnjeva i brod je pluto na moru. I onda je došo robot Smoto i sunce je tako jako sjajilo da je postalo jako plavo, a riba je ugurnula u vodu. Brod je otišo pogazit morskog psa, a pjesak je otišo u vodu. I onda se cijeli pjesak istreso na ribe i ribe su bile pod pjeskom. Na kraju došo je Smoto u brod i sa brodom je došo do daleke planine sa sjevernim medvjedom. (A.L.)</p>	
<p>JA I TATA PLOVIMO Ja i tata smo plovili brodom jer smo kao morali ići na važan put jer smo morali žuriti jer nam je bilo hitno. Onda smo išli na važan sastanak jer je tata morao radit pa je trebao pomoćnika pa je pitao šefa jel ja mogu ići s njim radit. I onda je šef njegov odgovorio da budem ja bio, a tata je rekao „Aljo sine, moždaš raditi ali budi oprezan, možda se ogrebeš, ali ja ti mogu pomoći.“ (M.G.)</p>		<p>Sirena i princeza Mama i tata koji su imali dijete su vidjeli sirenu pa ih je ona pitala da li oni hoćeju postat sirene i onda su oni rekli hoćemo postat sirene pa im je sirena rekla „Dijete mogu krunu sa prostom i onda su oni postali sirene. Onda je ona kuća koju su oni kupili se pokrila morem. Voda je bila visoka do krova. Onda su oni živjeli u vodenoj kući sa sirenom i imali su sve što im trebalo. Onda su živjeli sa sirenom kraljicom. Onda je njihov muž učinio da imaju čaroliju pa su onda dobili moći i onda je došla princeza Pepeljuga i vidjela da su svi oni postali sirene i onda je ona postala sirena. (M.D.)</p>	
<p>Velika bajka umišljene princeze Bio je princeza rođenam i onda je došla zločesta vještica koja je uzela kralja i kraljicu pa je princeza pokušala spasiti kralja i kraljicu pa su onda nju stavili u zatvor i princeza je pobjegla iz zatvora, vidjela je princa pa su se vjenčali. Onda je princeza rodila djecu i živjeli su sretno do kraja života. (E.P.)</p>		<p>DISNEYLANDOVA ČAROLIJA Jedan dan je živjela jedna mala djevojčica po imenu Adelaido. Ta djevojčica je htjela ići u dvorac kraljevstva. Ta curica je jedan dan sa svojim obitelji ošla u Disneyland i vidjela je puno kraljeva iz onda. Onda je otišla sa roditeljima u dvorac i počto nije vještica baš puno princeza htjela je otići u dvorac prave princeze. I onda kad je vidjela koliko je taj dvorac velik zamislila je da je ona princeza. U svojim se mislima željela je vidjeti vika i čarolijama i letjeti pona, a čak je htjela vidjeti i Pakičicu i malog Pakička. Kad je uskočila u svijet, baški vidjela je čaroliju po cijelom nebu. Ta čarolija je bila dokaz ljubavi. I došla je jedna vila na svijet ispred nje. Onda sve njene želje što je htjela su joj se ispunile. Vozila se letecim vlakom umjesto letedećeg pona. Njzame sve želje su se ispunile i onda su živjeli sretno do kraja života u Disneylandu. (F.G.)</p>	
<p>JEZERO BALERINA Prvo je jedna balerina bila u jezeru, i ona se samo po noći iz jezera pojavljuje, jednu noć kraljević je bio pored tog jezera i onda je postala bit noć i onda je ta balerina izašla iz jezera i onda se taj kraljević zaljubio u nju i ona u njega i onda su se na kraju oženjali. I onda su oni kad su se jako zavoljeli rodili bebu, a ona je bila djevojčica i zvala se Dora. (I.Z.)</p>		<p>Priroda balerina pleše Ja sam zamišljala prirodu gdje je jedna djevojčica balerina po travi plesala po maslačcima i lijepo drveće je bilo, ljubičasto drveće, žuto, i bila je noć i dok je plesala. (A.Č.)</p>	

KONCERT LEPTIRICA

Jednom davno bila je jedna curica i onda je upoznala drugu curicu i onda su napravili zajedno piknik i lovile leptirice, ali nisu imale uže pa nisu mogle skuhat leptirice, a nisu imali ni lonac i onda su otišli šetat.

(M.M.)

POZORNICA PJESMA

Ja sam zamislio kako su svirači jedan sa violinom, a jedan sa frulom svirali glazbu. I zamislio sam kako su oni bili na predstavi i kako im je žiri dao dobre glasove i da su pobijedili. To je ta zvijezda, iz te zvijezde izade pravi pehar. (T.S.)

MACA SE BILA IZGUBILA

Ovdje je jedna šuma i ovdje je jedna kuća u šumi i tu je bio jedan čovjek koji je htio uć u kuću. A on je imao macu u stanu i ona se bila izgubila. Kad je negdje hodao tražio ju je pa ju je pronašao kod kuće. Dok su to radili je sam nacrtao note zato da glazba svira. Ovdje je bio medo u šumi koji kad je gitara padala prema dolje medo ju je htio uhvatiti ali nije uspio. (J.B.)

Kućni pas

Bila je jedna kuća i ta kuća je imala psa i onda je iz šume došao smeđi medo. I onda su ljudi posadili drvo. (D.A.)

DIČAKOVA KUĆA

Zamislite vam da je neki došao živjeti u šumi i onda je ubrzo svijet i onda ga je stavio u vazeli i onda je video kozi i napravio je betari i onda je video kozi i vradio se kući. (M.M.)

IZGUBLJENI PAS NA TRAVI

Ja sam zamislila da smo mi u kući kroz prozor smo vidjeli mladi mjesec i onda smo još vidjeli mamu zvijezdu, tatu zvijezdu, brata zvijezdu, seku zvijezdu i bebu zvijezdu i onda smo izvadili novce pa smo njima pokazali novce pa su bili mladići pa smo vidjeli psa, pa smo ušli iz kuće, pa smo ga pokupili, pa smo ga počeli zvati Roks. (N.W.)

CORGI - KRALJEVSKI PAS

Corgi kraljevski pas lovi macu pa je onda maca ošla u jedan kamion ali su sve pravne macice i onda su corgiji vidjeli „ene macu“ i liži ju spazili i onda su se htjeli s njima igrati lovice i lovit i dalje. (E.B.)

KUĆNI LJUBIMCI

Ribice su plivale i onda je maca i papiga preplašila psa i onda su ribice skočile iz vode i onda je miš došao u svoj vrtuljak, a maca su ušla iz košare, a kornjača se čudi. (N.C.)

DRVO I SUNCOKRET

Jednom davno živjelo je jedno drvo koje je smelo oči, nos i usta, a nebo je bilo puno prozirnije jer je bila magla i onda je drvo ugledalo kozi cvijet koji je zvala suncokret. I drvo je otkrilo suncokret. „Zato ti reklo žao“. I onda je suncokret rekao „Zato što sam suncokret“. I onda su se lipo počeli igrati zato što su postali prijatelji. I onda oni su se igrali derivada, i onda su se igrali lovice. I onda je bila noć pa su se po cijele dane i noći igrali zajedno. Ali onda je nestala voda, i onda nisu imali šta popiti za vodu. Ali onda nije imalo kate zato što se nisu mogli nikada zbog košenjere. I onda jedna curica je došla i odrezala sve korpene i onda je ona iščupala to drvo, a nije ožala da je živo. I onda je došla rijetna prijetinja koja se zvala Martja. I onda su iščupali to drvo, a drvo nije moglo jesti čarice ostale pa se pomaknulo i curice su ostale. I onda su uspjeli naći jednu kuću pa su popili vodu. I onda nije imalo ni hrane pa su morali nešto učeti i kad kad su već došli. Ali došla je i curica jer je ona taru već živjela i onda se prepala pa je ušla van zato što su ju dugo zadržavali. I onda su prvo suncokret i začli van i odmorili se na jednom drvu, a to drvo je bilo bilo živo ali se nije htjelo igrati. I onda su se uselili i krenuli dalje. (T.E.)

Lav jede životinje i zmaj riga vatra

Lav je htio popiti mесо pa je video mесо pa je ostao ugadani pa se on naljutio. Video je onda zmaj pa ga je ugazio. I onda se zmaj naljutio i onda je lav poješao. I onda je video ptice pa ih je bilo pojesti. I onda su ostali prevoski korned otkolci i onda je počela padati kiša i onda se on sukrio i za velikog oluj. I onda se zmaj ugleda vatra i onda je zapalio mесо vatra pa je ošao u vrtu i vrtu vidjeli i onda je video miku pakku koja je onda izšla na njegu žrtvu je bio brzi od pticu, a on to nije znao da tu pticu tako brzo. I onda je došao dož koji je imao šilke, a patka je onda mislila kato su pošli kako tortu. Puh se prvi onda voljan prema panama, a stvarno je brz. I onda je neki čovjek došao i podrignao tigra. I onda je lav vidio tog čovjeka i počeo ga pojesti, ali ga je polazio, a on se obratio od njegove siline u drvo. A to je bilo vjetrolovo drvo. I onda su se ptice vratile i onda ih je lav ponovno htio pojesti, a one su ponovno ostale pa je ponovno počela kiša i onda je došla sunce i onda je došla magla. I onda je medo i to čija je taj čovjek puni mogo, a ne mesa. I onda je bio jednu pticu pojelo. I onda je došla ponovno magla. Taj čovjek je napravio lava mесоm, i onda je mislio da je od mogo to mесо i kome ga je svejedno pojesti i filmu je bilo. (V.E.)

Medo koji svira violinu

Jednom davno je bio jedan medo i on je volio jako svirati violinu. I otišao je u šumu da svira violinu. (N.B.)

Priroda za prijatelji

Jednom davno je Carobnjak živio u velikoj šumi. Imao je rukseke ze stvari. U njemu je bilo mlijeko, voda, malo hrane i metes. I onda je došlo neko čudovište i imao je dijamant u ruci i čudovište je htjelo njega učeti, ali nije mogao pa je pustio vatra, ali Carobnjak je bio spretni pa je izbjeo. I onda je došlo još tri čudovišta i onda su ta tri čudovišta htjela dijamant, ali to zadržje je došlo i steno samo. I onda kak je steno, a bilo je malo manje i onda je samo prošlo kroz Carobnjakove noge. Carobnjak se malo poskrivio i pao. I onda je došao jedan mali zeko i imio je odmahnuo ta čudovišta, ali nije uspio zato što je bio jako mali. Došao je jedan mali robot i u pomoć. I roboti je bio mali, ali te male mičke za uspađivanjem ih je upalio i uspio ih je pa su mali Carobnjak, taj mali robot i taj mali zeko pobjegli u Carobnjakovu kuću, ali kuća je bila čvrsta od drveta pa su ju probali probiti sa vatrom, ali nisu uspjeli jer nisu vidjeli tipku za otvaranje. Probali su sa vatrom i samo su zagorili.

Taj Carobnjak, mali zeko i mali robot su zaglavili u kući zato što su čudovišta povratila gumb i imali su vrata koja su iste bile boje kao i ta kuća, ali su čudovišta zapokružila kuću i onda su ušli gore. Carobnjak je imao mali balon i skočio je s malim zekom i malim robotom i onda su čudovišta svi ušli drugim smjerom i onda je Carobnjak imao mali podrum. Ušli su u taj mali podrum. Mali je prozao bio. Kad su došli dolje zeko i taj mali robot kolika je ta prostorija dale agrarna i nisu vidjeli da je jedno čudovište imalo dijamant na repu. I onda su pokušali za njim. I onda je to malo čudovište gurinalo tog malog robota i zeko i najbolje pa je. Pa su onda pomogli Carobnjaku taj mali zeko i onda se legao u krevet i malo odmarao. I onda je prošio mu do sutra. I tako su ta čudovišta rekli Carobnjaku, zeki i robotu da neće više biti tako zločest prema njima i prijatelji su se. (M.P.)

7. Zaključak

Umjetničko stvaralaštvo donosi brojne dobrobiti za dječji cjeloviti razvoj, a poticajno i promišljeno pripremljeno okruženje utjecat će razvoj dječje maštovitosti i stvaralaštva te ponuditi brojne mogućnosti za istraživanje i izražavanje na različite načine. Prikazani su primjeri integriranja literarnog, dramsko-scenskog i lutkarskog, glazbenog, plesnog, likovnog izražavanja te korištenja novih medija u originalne umjetničke aktivnosti u dječjem vrtiću. Odabrane su tri priče koje su poslužile kao polazište za daljnju razradu aktivnosti kojima se potiče dječje stvaralaštvo. Dok je prva odabrana priča („Goldilocks and the three bears“) strukturirana s izraženom fabulom, druga („Draw me a star“) je jednostavnije strukture uz mnogo ponavljanja, a treća („I see a song“) se oslanja na vlastitu interpretaciju i tumačenje. Odabrane priče poslužile su kao poticaj da djeca sama kreiraju te ono zamišljeno učine vidljivim koristeći razne oblike stvaralaštva i kombinirajući ih. Dramski odgoj u dječjem vrtiću vrlo je sličan dječjoj igri te kao takav nudi brojne mogućnosti za poticanje brojnih aspekata dječjeg razvoja, dječje mašte i kreativnosti, empatije, komunikacijskih vještina, razumijevanja svijeta i kritičkom pristupu problemima te se osim boljeg razumijevanja priče nudi osvrt na svakodnevne problemske situacije s kojima se djeca susreću. S obzirom na ulogu i dobrobit glazbe u razvoju predškolskog djeteta, nastojalo se djeci približiti nekoliko pažljivo odabranih djela klasične glazbe kojima se potiče dječji doživljaj glazbe i omogućuje izražavanje doživljenog kroz brojne aktivnosti – plesne, likovne i literarne. Kretanje je iznimno važno u predškolskoj dobi, a upravo je izražavanje pokretom vrlo blisko djeci te im je potrebno omogućiti aktivnosti u kojima se mogu izražavati pokretom. U radu je prikazano nekoliko pokretnih aktivnosti vezanih uz odabrane priče – od zadanih načina kretanja imitirajući radnje vezane uz godišnja doba, preko imitiranja predmeta i životinja, do potpuno slobodnog kretanja uz glazbu. Poticanje mašte i kreativnosti dolazi do izražaja u aktivnostima u kojima djeca samostalno osmišljavaju priče koristeći kao poticaj zadane pojmove ili glazbu, a njihova maštovitost očituje se upravo u tome da od poznatih elemenata stvore nešto novo i autentično. Kreativno izražavanje potiče se i slobodnim samostalnim eksperimentiranjem koristeći razne likovne materijale i tehnike koje djeci omogućuju da izraze svoje misli, ideje, iskustva i osjećaje. Istražujući mogućnosti koje novi mediji nude, navedene stvaralačke aktivnosti povezane su s novim medijima čime se kreiraju suvremene forme kao što su digitalna slikovnica i izrada filma stop animacijom. Vidljivo je da su dječji radovi vezani uz njihova prethodna iskustva i interese te je upravo zato iznimno važno pažljivo osmisliti i strukturirati dječje okruženje koje će im poslužiti kao kvalitetan izvor inspiracije za daljnje izražavanje.

8. Literatura

- Bilić, V., Balić Šimrak, A., Kiseljak, V. (2012). Nevizualni poticaji za dječje likovno izražavanje i razvoj emocionalne pismenosti, *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 68, str. 3-5. <https://hrcak.srce.hr/123991>
- Belamarić, D. (1986). *Dijete i oblik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bojović D. (2013). *Više od igre - ispričaj mi priču: dramske metode u radu s djecom*. Split: Harfa.
- Diamond, M., Hopson, J. (2002). *Čarobno drveće uma: kako razvijati inteligenciju, kreativnost i zdrave emocije vašeg djeteta od rođenja do adolescencije*. Lekenik: Ostvarenje.
- Došen Dobud, A. (1995). *Malo dijete – veliki istraživač*. Zagreb: Alinea.
- Đuran, A., Koprivnjak, D., Maček, N. (2019). Utjecaj medija i uloga odraslih na odgoj i obrazovanje djece predškolske i rane školske dobi, *Communication Management Review*, 4 (1), str. 272-285. <https://doi.org/10.22522/cmr20190151>
- Đuranović, M., Klasnić, I., Matešić, I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama, *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 69 (1), str. 111-132. <https://doi.org/10.38003/sv.69.1.3>
- Hoffman, B. (2014). Computer as a Threat of an Opportunity for development of children, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 146, str. 15-21. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.080>
- Ivon, H. (2010). *Dijete, odgojitelj i lutka: pedagoške mogućnosti lutke u odgoju i obrazovanju*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Jurčević Lozančić, A., Tot, D. (2020.) Creativity and Creation in Early Childhood and Preschool Education Curriculum, *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 22 (1), str. 25-34.
- Korošec, H. (2015). The child's expression and exploration of the world through drama/theater art, *Školski vjesnik : časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 64 (3), str. 453-465. <https://hrcak.srce.hr/151370>
- Kubelka, R., Pelt, R., Vrbanac, D. (2013). *Dječji talenti: otkrijte talente svog djeteta podržavajući izvornost dječjeg učenja*. Velika Mlaka: Ostvarenje.
- Maletić, A. (1983). Pokret i ples. *Teorija, praksa i metodika suvremene umjetnosti pokreta*. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske.
- Marić, M., Nurkić, D. (2014). Uloga odgajatelja u poticanju dječje ekspresivnosti pokreta. *Dijete, vrtić, obitelj*, 75, str. 16-18. <https://hrcak.srce.hr/159076>
- Matijević, M., Raijć, V. (2015). Metodologije kurikulumskih promjena: nekad i danas, *Researching Paradigms of Childhood and Education*, 635-654. https://bib.irb.hr/datoteka/759141.matijevi_i_raji_4_simpozij_UFZG2015.pdf
- MZOS (2014). Nacionalni kurikulum za rani predškolski odgoj i obrazovanje.
- Petrović-Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica: akcijsko istraživanje*. Zagreb: Alinea.

Rogulj, E. (2014). Utjecaj novih medija na dječju igru, *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 16 (1), 267-277. <https://hrcak.srce.hr/117859>

Slunjski, E. (2001). *Integrirani predškolski kurikulum: rad djece na projektima*. Zagreb: Mali profesor.

Slunjski, E. (2014). *Kako djetetu pomoći da ... (p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti: priručnik za roditelje, odgajatelje i učitelje*. Zagreb: Element.

Stevanović, M., Stevanović, D. (2004). *Predškolsko dijete za budućnost*. Varaždinske Toplice: Tonimir.

Stevanović, M. (2006). *Nastavnik odgajatelj umjetnik*. Varaždinske Toplice: Tonimir.

Škrbina, D. (2013). *Art terapija i kreativnost: multidimenzionalni pristup u odgoju, obrazovanju, dijagnostici i terapiji*. Zagreb: Veble commerce.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)